

ביאור בדרך אפשר

1 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרִימָה אֶת יַעֲקֹב אִישׁ
2 וּבֵיתוֹ בְּאוּרִי. וּמְדִינַת אֲדָמוֹר¹ הַזֶּקֶן בְּתוֹרַה אוּרִי² סֵפֶר מֵאֲמֹרֵי
3 אֲרַמּוֹר הֶזְקֵן עַל הַחֹמוֹשִׁים בְּרֵאשִׁית וּשְׁמוֹת (וּבְתוֹסֶפֶת הַגְּהוֹת
4 וּבְאוּרִים מוֹפִיעַ מֵאֲמֵר זֶה בְּיָאֹר הַתּוֹרָה' לְהַצְמַח צֶדֶק³ נִכְרוּ

5 שֶׁל אֲרַמּוֹר הַזֶּקֶן), דְּהֵנָּה,
6 בְּפִרְשֵׁת וַיִּגַּשׁ⁴ נְאֻמֵּר גַּם־כֵּן
7 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
8 הַבָּאִים מִצְרִימָה יַעֲקֹב וּבְנָיו,
9 וְצָרִיף לְהִבִּין לְמָה הַכֹּפֵל
10 בְּתוֹרָה עֲנִין בּוֹאֵם מִצְרִימָה

ביאור בדרך אפשר

שֶׁפְּסוּק זֶה נֹאמֵר בְּנוֹגֵעַ לַיְצִיאַת מִצְרַיִם, בְּכָל זֹאת אֵין לַתּוֹמָה
כִּיצַד הַפְּסוּק רּוֹמֵז לַגְּאוּלָּה הַעֲתִידָה כִּי הָרִי גַם הַגְּאֻלָּה הַעֲתִידָה לָבֵא
קְשׁוּרָה עִם יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּי מֹשֶׁה רַבְּנוּ גּוֹאֵל רֵאשׁוֹן שֶׁהוּצֵיא
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם הוּא גּוֹאֵל אַחֲרוֹן⁷, וְהִינוּ, שְׁמֹשָׁה הוּא
יִגְאֻלְנוּ בְּגֻלָּה הַעֲתִידָה
(שְׁהִיא הַתְּכָלִית וְהַגְּמֵר שֶׁל
יְצִיאַת מִצְרַיִם וּמֵאַחַר שֶׁהַגְּאוּלָּה
הַעֲתִידָה קְשׁוּרָה בַקְּשֵׁר הַדּוּק כֹּל כֵּךְ
לַיְצִיאַת מִצְרַיִם אֵין לַהֲתַפְּלֵא שֶׁהַכּוֹתֹב
רּוֹמֵז עַל שִׁתְּיָהן יַחַד בְּאוֹתוֹ פְּסוּק,
בְּכִיטּוֹ הַכּוֹפֵל "אֵעֲלֶךְ גַּם עֲלֶיךָ").

בס"ד. שבת פרשת שמות, מברכים החדש שבט, ה'תשכ"ו (הנחה בלתי מוגה)

1 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרִימָה אֶת
2 יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בְּאוּרִי. וּמְדִינַת אֲדָמוֹר¹
3 הַזֶּקֶן בְּתוֹרַה אוּרִי² (וּבְתוֹסֶפֶת הַגְּהוֹת וּבְאוּרִים
4 בְּיָאֹר הַתּוֹרָה' לְהַצְמַח צֶדֶק³), דְּהֵנָּה, בְּפִרְשֵׁת
5 וַיִּגַּשׁ⁴ נְאֻמֵּר גַּם־כֵּן וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
6 הַבָּאִים מִצְרִימָה יַעֲקֹב וּבְנָיו, וְצָרִיף לְהִבִּין לְמָה
7 הַכֹּפֵל בְּתוֹרָה עֲנִין בּוֹאֵם מִצְרִימָה. וְגַם צָרִיף
8 לְהִבִּין הַשְּׁנוּיִים מֵהֵתֵם לְהֵכָא כּוּי, כְּמִבְּאָר שֶׁם
9 פְּרִטֵי הַדְּבָרִים. וּמִבְּאָר, דְּהֵנָּה כְּתִיב⁵ יָרֵד יִרְדְּנוּ,
10 דְּהֵינּוּ יְרִידָה אַחַר יְרִידָה, וְכֵן בַּיְצִיאַת מִצְרַיִם
11 וְגֻלָּה כְּתִיב⁶ וְאָנֹכִי אֵעֲלֶךְ גַּם עֲלֶיךָ, דְּהֵינּוּ ב'י
12 עֲלִיּוֹת, וּבְקֻאֲמַת בַּיְצִיאַת מִצְרַיִם לֹא נִתְעַלּוּ רַק
13 פְּעַם אַחַת, אֲךָ עֲלָהּ הַשְּׁנִית רּוֹמְזָת עַל הַגְּאֻלָּה
14 הַעֲתִידָה לְהִיּוֹת בְּמִהְרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן. וּלְהַעֲרִי,
15 שְׂאֵף שֶׁפְּסוּק זֶה נֹאמֵר בְּנוֹגֵעַ לַיְצִיאַת מִצְרַיִם,
16 הָרִי גַם הַגְּאֻלָּה הַעֲתִידָה לָבֵא קְשׁוּרָה עִם יְצִיאַת
17 מִצְרַיִם, כִּי גּוֹאֵל רֵאשׁוֹן הוּא גּוֹאֵל אַחֲרוֹן⁷,
18 וְהִינוּ, שְׁמֹשָׁה הוּא יִגְאֻלְנוּ בְּגֻלָּה הַעֲתִידָה
19 (שְׁהִיא הַתְּכָלִית וְהַגְּמֵר שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם).

20 (ב) וּמִבְּאָר בְּתוֹרָה אוּרִי⁸ עֲנִין ב' הַיְרִידוֹת,
עַל־פִּי מִשְׁל מִנְּפֵשׁ הָאָדָם לְמִטָּה
22 (כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב⁹ אֶת הָעוֹלָם נִתֵּן בְּלָבָם, וּכְמִאֲמֹר
23 רְבוּתֵינוּ ז'ל¹⁰ שְׁהָאָדָם נִקְרָא עוֹלָם קִטָּן), שְׂאוֹר
24 הַשְּׂכָל יוֹרֵד וּמִתְּלַבֵּשׁ בְּאוֹתִיּוֹת הַמִּחְשָׁבָה,
25 וְאַחֲרֵי־כֵן גַּם בְּאוֹתִיּוֹת הַדְּבֹר, שְׂזוּהֵי יְרִידָה
26 גְּדוּלָּה יוֹתֵר, שְׁהֵרִי הַמִּחְשָׁבָה הִיא לְעֲצָמוֹ, וְאֵלוֹ
27 הַדְּבֹר עֵיקְרוֹ הוּא בְּשִׁבִיל הַגְּלוּי לְהַזְוִלַת (וּבְזָה

11 וְאוֹתוֹ הַדְּבַר נֵאמֵר פְּעַמִּים, פְּעַם אַחַת
12 בְּפִרְשֵׁת וַיִּגַּשׁ וּפְעַם נּוֹסֶפֶת כֹּאן בְּפִרְשֵׁת
13 שְׁמוֹת. ?
14 וְגַם צָרִיף לְהִבִּין הַשְּׁנוּיִים
15 מֵהֵתֵם לְהֵכָא מִשֵּׁם לְכֹאן כּוּי,
16 כְּמִבְּאָר שֶׁם בְּתוֹרָה אוּרִי וּבְיָאוֹר
17 הַתּוֹרָה: פְּרִטֵי הַדְּבָרִים (זֶה לְשׁוֹנוֹ
18 בְּתוֹרָה אוּרִי: "דְּכֹאן נֵאמֵר הַבָּאִים
19 מִצְרִימָה אֶת יַעֲקֹב וּבְפִרְשֵׁת וַיִּגַּשׁ נֵאמֵר
20 הַבָּאִים מִצְרִימָה יַעֲקֹב... בְּפִרְשֵׁת וַיִּגַּשׁ
21 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כּוּי יַעֲקֹב וּבְנָיו שְׂכוּלֵל גַּם
22 כֵּן יַעֲקֹב כְּכֹלל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהֵרִי יַעֲקֹב
23 הוּא יִשְׂרָאֵל עֲצוּמוֹ... וְאֵם כֵּן אֵיךְ נִקְרָא
24 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"?). וּמִבְּאָר, דְּהֵנָּה
25 כְּתִיב⁵ לִגְבֵי הַיְרִידָה שֶׁל אַחֵי יוֹסֵף
26 לְמִצְרַיִם יָרֵד יִרְדְּנוּ, וּכְפֵל הַלְשׁוֹן
27 מִלְמַד דְּהֵינּוּ יְרִידָה אַחַר
28 יְרִידָה, וְכֵן בַּיְצִיאַת מִצְרַיִם
29 וְגֻלָּה כְּתִיב⁶ בַּהֲבַטַחַת הַקְּרוּשׁ־
30 בְּרוּי־הוּא לַיעֲקֹב אֲבִינוּ וְאָנֹכִי
31 אֵעֲלֶךְ גַּם עֲלֶיךָ, דְּהֵינּוּ ב'י
32 עֲלִיּוֹת, עֲלֶיךָ אַחַר עֲלֶיךָ כִּנְגַד יְרִידָה
33 אַחַר יְרִידָה וּבְקֻאֲמַת בַּיְצִיאַת
34 מִצְרַיִם לֹא נִתְעַלּוּ רַק פְּעַם
35 אַחַת, כִּי אֶת הַיְצִיאָה מִשְׁעִבּוֹד מִצְרַיִם
36 לְחֹרוֹת יֵשׁ לְהַחֲשִׁיב כְּעִלְיָה אַחַת בְּלִבְד
37 וְלִמָּה אֵם כֵּן נֵאמֵר בְּפְסוּק "אֵעֲלֶךְ גַּם
38 עֲלֶיךָ", הֵינּוּ שְׁתֵּי עֲלִיּוֹת: אֲךָ עֲלָהּ
39 הַשְּׁנִית רּוֹמְזָת עַל הַגְּאֻלָּה
40 הַעֲתִידָה לְהִיּוֹת בְּמִהְרָה
41 בְּיָמֵינוּ אָמֵן שֶׁהִיא גְּאוּלָּה נּוֹסֶפֶת
42 עַל יְצִיאַת מִצְרַיִם. וּלְהַעֲרִי, שְׂאֵף

(1) ריש פרשתנו. (2) ריש פרשתנו (מט, א). (3) פרשתנו ע' ז. (4) מו, ח. (5) מקץ מג, כ. (6) ויגש שם, ד. (7) ראה שמו"ר פ"ב, ד. זח"א רנג, א. שער הפסוקים להאר"ז ויחי מט, י. תו"א ר"פ משפטים (עה, ב). (8) נ, א. (9) קהלת ג, יא. וראה לקו"ת במדבר ה, ב ואילך. (10) תנחומא פקודי ג. זח"ג רנז, ב. תקו"ז תס"ט (ק, ב. קא, א).

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 המַעֲשָׂה הרחוק מהנפש עצמה יותר מהדיבור ובוודאי יותר מהמחשבה),
 2 שְׁזָהוּ מַחוּץ לְעַצְמוֹ וכדי שהרעיון השכלי יתגלה אל הזולת עליו לעבור
 3 ירידה נוספת, ונמצא שיש באדם תופעה של ירידה כפולה, "ררר ירדנו".
 4 וְדַגְמָתוֹ לְמַעֲלָה באלוקות הוא עֲנֵן וְיִרְדַת חֲכָמָתוֹ של ה'
 5 יְתַבְרַךְ בְּבַחֲבִינַת הַמַּחְשָׁבָה
 6 העליונה לְהִיֹּת הַתְּהוּוֹת עֲלָמִין
 7 סְתִימִין דְּלֹא אֲתַגְלֵן, עולמות
 8 סתומים, היינו מכוסים ונעלמים, שלא
 9 מתגלים, בדוגמת המחשבה שהיא
 10 לבוש הנפש שפועל בתוך האדם עצמו
 11 ולא מתגלה החוזה, וישנה גם ירידה
 12 נוספת של החכמה העליונה -
 13 וּבְבַחֲבִינַת הַדְּבֹר, לְהִיֹּת
 14 הַתְּהוּוֹת עֲלָמִין דְּאֲתַגְלֵן
 15 עולמות הגלויים, בדומה ללבוש
 16 הדיבור באדם שבאמצעותו נפש האדם
 17 באה לידי ביטוי אל הזולת.
 18 וּמַמְשִׁיף שָׁם¹¹, בהמשך המאמר
 19 ב'תורה אור' דְּלִכְאוּרָה אֵינוֹ
 20 מוֹכֵן, דָּאֵם הִירִידָה לְמַצְרִים
 21 הוא עֲנֵן הַמְּשַׁכֵּת וְהַתְּגַלֵּת
 22 הָאֲרַת בְּחִינַת חֲכָמָה העליונה,
 23 חכמתו של הקדוש-ברוך-הוא
 24 בְּעֲלָמִין סְתִימִין וְעֲלָמִין
 25 דְּאֲתַגְלֵן בעולמות הסתומים
 26 הנעלמים ובעולמות הגלויים
 27 (פנ"ל), אֵם כֵּן תְּמוּנָה אֵיף
 28 נִקְרָא זֶה בְּשֵׁם גְלוּת מַצְרִים,
 29 וְהֵלֵא כִּף צְרִיף לְהִיֹּת סֹדֵר
 30 הַשְּׁתַּלְשֻׁלוֹת וְהַתְּהוּוֹת
 31 הַעוֹלָמוֹת כּו', שהם באמצעות
 32 ירידה הדרגתית מדרגה לדרגה באופן
 33 שכל דרגה קשורה בחברתה כמו
 34 חוליות של שרשרת שאחוזות זו בזו
 35 וְאֵם כִּף הוּא סֹדֵר הַבְּרִיאָה,
 36 שהחכמה העליונה יורדת דרגה אחרי
 37 דרגה עד שהיא יורדת למטה לדרגות
 38 תחתונות של העולמות הגלויים מֵה
 39 עֲנֵן זֶה לְגוֹלָתוֹ וְשַׁעֲבֹד והרי זה מצב רגיל, בשונה מגלות שהיא מצב
 40 לא טבעי ובלתי רגיל?
 41 וּמִבְּאֵר, שְׁבוּזְמֵן הַגְּלוּת פְּתִיב¹² אותותינו לא ראינו, לפי
 42 הפשטות, הכוונה היא שאנו נמצאים בגלות ועדיין לא ראינו שמתקיימים
 43 האותות, היינו הסימנים, של הגאולה הקרובה. ולפי תורת החסידות

אותותינו הוא עֲנֵן הַאֲוִתוֹת, שבהם מתלבש האור הנשפע מלמעלה
 דְּהֵינּוּ אֲוִתוֹת הַמַּחְשָׁבָה וְאֲוִתוֹת הַדְּבֹר, כלומר, האורות
 העליונים באים בלבושים שנמשלו למחשבה ודיבור שהם לבושי השכל של
 האדם שְׁעֵנֵן הַאֲוִתוֹת הוּא מְלִשׁוֹן¹³ אֲתָא בֵּא בְּקֶרֶב¹⁴, שְׁהוּא
 עֲנֵן הַגְּלוּי, שהרי בבוקר יש אור
 הֵינּוּ, שְׁהֲאֲוִתוֹת מְגֻלוֹת אֵת
 הָאֹר, כמבואר בחסידות שאמנם
 מצד אחד האותיות הם לבוש המעלים
 על אור השכל, והרעיון השכלי כפי
 שהוא בשכל עצמו הוא עמוק ונעלה
 יותר מאשר כפי שהוא בא באותיות,
 אבל מצד שני האותיות הן האמצעי
 שעל ידו אור השכל בא לידי גילוי הן
 באדם עצמו, באותיות המחשבה, והן
 כלפי חוץ באותיות הדיבור אֲבָל
 בְּזִמְן הַגְּלוּת אֲוִתוֹתֵינוּ לֹא
 רְאִינוּ, הֵינּוּ, שְׁיֵשׁ הַעֲלָם
 והסתר ("לא ראינו") עַל הַגְּלוּי
 שְׁצָרִיף לְהִיֹּת עַל-יְדֵי
 הַאֲוִתוֹת. וְלִכֵּן הַעֲלָמִין
 העולמות הֵם בְּאִפְסָן שְׁמַעְלִימִים
 וּמְסִתִּירִים על האור האלוקי
 שמהווה ומחיה אותם כו'.
 והולך ומבאר את עניין ההעלם
 וההסתר של העולמות בזמן הזה:
 וְהַעֲנֵן כְּזֶה, שְׁכַלְלוֹת סֹדֵר
 הַשְּׁתַּלְשֻׁלוֹת של ירידת האור
 האלוקי מדרגה לדרגה עד להתהוות
 העולם הזה הגשמי כְּפִי שְׁהוּא
 מַצַּד סֹדֵר הַבְּרִיאָה שנקבע
 מלכתחילה הוּא בְּאִפְסָן שְׁצָרִיף
 לְהִבְיָא לְיַדֵי גְלוּי, היינו שהירידה
 מדרגה לדרגה, אף שהיא הפחתה
 וצמצום באור נועדה להביא לידי גילוי
 של האור גם בדרגות נמוכות אֲבָל
 עַל-יְדֵי חֲטָא עֵץ הַדַּעַת נַעֲשֶׂה
 מַעֲמָד וּמַצֵּב שֶׁל הַעֲלָם והסתר
 על האור האלוקי שלא יהיה ניכר
 ונגרש בעולם בגלוי, וְעַד שֶׁהִיָּה יְכוֹל לְהִיֹּת מַצִּיאֹת דְּוִישְׁמַעוּ
 אֵת קוֹל ה' אֱלֹקִים מִתְּהִלָּף בְּגֵן גו' וַיִּתְחַבֵּא וְאֲשֶׁתוֹ
 מִפְּנֵי ה' אֱלֹקִים גו'¹⁵, דְּלִכְאוּרָה אֵינוֹ מוֹכֵן, איך עלה בדעתם
 של אדם וחווה להסתתר, כביכול, מפני ה' הֲרִי לִית אֲתֵר פְּנוּי
 מִיְנִיָּה¹⁶, אין מקום פנוי ממנו כי הקדוש-ברוך-הוא נמצא בכל מקום

(11 שם, ג. 12) תהלים עד, ט. 13) ישעי' כא, יב. 14) ראה תו"א מקץ מב, ב. ובכ"מ. 15) בראשית ג, ח. 16) תקו"ז תנ"ז (צא, ב). שעהיוה"א פ"ז (פג, ב).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וְכִדְאִיתָא מובא במדרש¹⁷ על הפסוק בפ'שתנו¹⁸ פרשת שמות
 2 וַיֵּרָא מֶלֶאךָ ה' אֵלָיו אֵל מִשֵׁה רַבְּנוּ מִתּוֹךְ הַסֵּנָה, לָמָּה מִתּוֹךְ
 3 הַסֵּנָה, לְלַמְדֵךְ שְׂאִין מִקּוֹם פְּנוּי בְּלֹא שְׂכִינָה אֲפִילוּ סְנָה,
 4 שְׁהוּא צִמַח פְּשׁוּט בִּיּוֹתֵר וְעַל-אַחַת-כַּמָּה וְכַמָּה כַּאֲשֶׁר וַיִּשְׁמְעוּ
 5 אִדָּם וְחוּהוּ אֶת קוֹל ה' גו', וַאֲיִךְ
 6 יִתְּכֵן שְׂאָדָם הִרְאִישׁוֹן שְׁהִיָּה 1
 7 יִצִיר כְּפִיו שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 8 יִתְחַבֵּא מִפְּנֵי ה' וַיַּעֲלֶה בְּדַעְתּוֹ
 9 כִּאִילוּ יֵשׁ מִקּוֹם שֶׁבוּ ה' לֹא יִמְצֵא
 10 אֹתוֹ. ?
 11 אִף הָעֵנִין הוּא, לְפִי שְׁהִיָּה זֶה
 12 אַחַר חֲטָא עֵץ הַדַּעַת, שְׂאָז
 13 נַעֲשֶׂה כְּעוֹלָם תַּעֲרֹכֶת טוֹב
 14 וְרַע¹⁹, וְנוֹצֵר מִצֵּב שֶׁבוּ הַטוֹב וְהָרַע
 15 בָּאִים בְּמַגֵּעַ זֶה עִם זֶה וַיִּתְּכֵן שְׁלַפְעָמִים
 16 הַטוֹב יִתְּגַבֵּר עַל הָרַע וּלְפַעֲמִים לְהִיפֹךְ
 17 וְלִכְּנֵן הִיָּה יָכוֹל לְהִיּוֹת
 18 קְסֵלְקָא-דֵּעֲמָא וַיַּעֲלֶה עַל הַדַּעַת
 19 אֲצֵל הָאָדָם שְׁבַמְקוֹם
 20 שְׁמַתְחַבֵּא לֹא יִהְיֶה הַגְּלוּי
 21 כְּמוֹ בְּמִקּוֹם שְׂאִינוּ מִתְחַבֵּא כִי
 22 בְּאוֹתוֹ רִגַע הָרַע גָּבַר עַל הַטוֹב וְהַעוֹלָם
 23 סַתְיָר עַל הָאוֹר הָאֱלוֹקִי. וְזֶהוּ גַם
 24 עֵנִין הַהֶעְלָם וְהִסְתָּר עַל
 25 הָאֱלוֹקוֹת שְׁנַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי
 26 הַחֲטָאִים בְּזִמְן הַגְּלוּת בְּאִפְסוּ
 27 שֶׁל יְרִידָה אַחַר יְרִידָה כִּי
 28 הַיְיָנוּ הַעֲלָם כְּפוֹל וּמְכּוּפֵל. וְהַפְּנוּנָה
 29 בְּזֶה תְּכִלִּית הַיְרִידָה אֵינָנָה הַיְרִידָה
 30 כִּשְׁלַעֲמָה אֵלָא הַכּוּוֹנָה וְהַמְטָרָה שֶׁל
 31 הַיְרִידָה הַכּוּפּוּלָה הִיא כְּדִי שְׁעַל-
 32 יְדִי-זֶה יִהְיֶה כְּסוּפוֹ שֶׁל דָּבָר עֲלֵיהָ
 33 כְּפוּלָה אֲעֵלֶךְ גַּם עֲלֵהָ, כִי
 34 עֲלִיּוֹת, הַגְּאֵלָה מִמְצָרִים
 35 וְהַגְּאֵלָה הָעֲתִידָה לְבֹא.
 36 (ג) וּלְבָאָר מַה שְׁכַתּוּב וְאֵלָה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 37 שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים
 38 מִצְרַיִמָּה, שְׁמוֹת דֵּיִיקָא, הַפְּסוּק
 39 מִדִּיִיק וְאוֹמֵר "שְׁמוֹת" בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּי
 40 לְבֹאֵר אֵת הַקֶּשֶׁר הַמִּיּוֹחַד שֶׁל עֵינִין
 41 הַיְרִידָה וְהַעֲלִיָּה הָאֲמוּרָה לְעִיל לְעֵינִין הַשְׁמוֹת" מְקַדְרִים בְּמֵאמֵר הַנוֹכַח

(17) שמו"ר פ"ב, ה. (18) ג, ב. (19) ראה תו"א בראשית ה, ג ואילך. תו"ח שם ל, ב ואילך. סה"מ עזר"ת ע' פט ואילך. תרצ"ב ע' קעו. וש"נ. (20) מט, סע"א ואילך. (21) ברכת ברוך שאמר. (22) ראה גם סה"מ תרכ"ז ע' פה. תרנ"ח ע' עה. תרצ"ב ע' קמג ואילך. (23) תניא שעהיוה"א פ"ז (פב, א). (24) ישעי" כו, ד.

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1	הַעֹלָמֹת, שְׁזָהוּ עֲנָן צוֹר עֹלָמִים ²⁵ היינו הקדוש-ברוך-הוא כפי	39	הם בהתאם לדרגות וטווח בשם הוי' הָא', הַנְּעִם וְהַעֲנַג הַנְּמָשָׁךְ
2	שהוא מתייחס לעולם.	40	מִשֵּׁם הַוְי', וְהוּא עֲנָן גִּן-עֲדָן הַתַּחְתּוֹן, והוי עניינו של גן-עדן
3	נמצא שבאופן כללי "שם" היא ספירת המלכות וכיוון שהיא המקור	41	הוא עונג ונועם לנשמות הנמצאות בו. ובדרגה הראשונה, היותר נמוכה,
4	למושג הזמן, יש מקום לשבח את הקדוש-ברוך-הוא, בדרגא זו בענין	42	הכוונה לעונג ונועם באלוקות, "נועם הוי'", כפי שהוא בגן-עדן התחתון,
5	הנצחיות.	43	פִּירוּעַ שְׁסִפִּירַת הַחֲכָמָה (שֵׁם
6	וּבִפְרָטִיּוֹת יוֹתֵר, יֵשׁ פְּמָה	44	הַוְי') הַיָּא הַמְקוֹר לְכָל
7	מִדְרָגוֹת בְּשֵׁמוֹ הַגְּדוֹל ²⁶ , ולא	45	הַתַּעֲנוּגִים הַרְחֵנִים העליונים
8	תמיד הכונה דווקא לבחינה זו של	46	שְׁבָגוּ-עֲדָן הַתַּחְתּוֹן. וְהַב',
9	ספירת המלכות הָא', דרגא אחת	47	הפירוש השני מתייחס לדרגה גבוהה
10	ב"שמו הגדול" היא שֵׁשֶׁם הַוְי'	48	יותר ב"נועם ה'" על-דִרְךָ מַה
11	(שהוא היותר נְעִלָה מִפְּל ז')	49	שְׁפָתוֹב ³² אֲזוּ תַתְּעַנַּג עַל הַוְי'
12	הַשְּׁמוֹת שְׁאִינָם נִמְחָקִים ²⁷	50	(וְעַל-דִרְךָ-זֶה כְּתִיב בְּחִנָּה
13	הקדוש-ברוך-הוא נקרא בתורה ובדברי	51	וַתַּתְּפַלֵּל עַל הַוְי' ³³ ולא נאמר
14	חכמינו ז"ל בשמות רבים אך שבעה	52	"אל הוי'", וכאן הכתוב מדייק ואומר
15	מהם הם בעלי קדושה מיוחדת וחל	53	שהעונג והנועם הוא עַל הַוְי'
16	איסור לחמוק אותם לאחר שנכתבו,	54	דִּיּיקָא, דְּהִינּוּ לְמַעְלָה מִשֵּׁם
17	והם השמות: הוי' (גם כשהוא נכתב	55	הַוְי' ³⁴ , בְּחִינַת הַכְּתָר, שלמעלה
18	ארנ"י, א"ל, א"לוה, א"להים, א"להי,	56	מהחכמה וְהוּא עֲנָן גִּן-עֲדָן
19	שרי וצבאות) וכיוון ששם הוי' הוא	57	הַעֲלִיּוֹן. וְיֵשׁ דְּרָגָא נְעִלִית
20	הנעלה מבין שבעת השמות הללו, לכן	58	יוֹתֵר בְּנֻעַם הַוְי', דרגה שלישית,
21	הוא נְקָרָא שְׁמוֹ הַגְּדוֹל, והוא	59	גבוהה עוד יותר דְּקָאִי לפיה נועם
22	עֲנָן בְּחִינַת הַחֲכָמָה, הספירה	60	הוי' מכוון עַל בְּחִינַת הַצְּחָצְחוֹת
23	הראשונה מעשר הספירות פִּירוּעַ	61	ככתוב "אז תתענג על ה' והשיב
24	שֵׁשֶׁם הַוְי' הוּא בְּחֲכָמָה ²⁸	62	בצחצחות" (מלשון יובש וצימאון)
25	ככתוב "ה' בחכמה יסד ארץ". שְׁהוּא	63	שְׁלַמְעֵלָה מִמַּעַלַת הַכְּתָר ³⁵ ,
26	החכמה היא עֲנָן הַתּוֹרָה,	64	וְיֵשׁ לוֹמֵר דְּהִינּוּ בְּחִינַת עֶשֶׂר
27	דְּאוּרִייתָא מִחֲכָמָה נִפְקַת ²⁹ ,	65	סְפִירוֹת הַגְּנוּזוֹת כמבואר בקבלה
28	כדברי הוהר שהתורה 'צאה' ונמשכה	66	וחסידות, עשר הספירות העליונות
29	מהחכמה העליונה וְזָהוּ גַם מַה	67	קיימות ופועלות בצורה מוגדרת בעיקר
30	שְׁכָל הַתּוֹרָה כְּלָה הַיָּא	68	החל מעולם האצילות ומטה, אבל
31	שְׁמוֹתָיו שֶׁל הַקְּב"ה ³⁰ כי התורה באה מבחינת החכמה, והחכמה היא	69	באופן 'נעלם' ("עשר ספירות הגנוזות") הן קיימות גם באור אין-סוף שלמעלה
32	"שמו הגדול". וְהַב', הדרגה השנייה, הגבוהה ביותר, ב"שמו הגדול" היא	70	מהאצילות כי בעצם כל המשכה והתגלות מאלוקות היא באמצעות עשר
33	שְׁשֵׁמוֹ הַגְּדוֹל הוּא בְּחִינַת כְּתָר שְׁלַמְעֵלָה מִבְּחִינַת הַחֲכָמָה,	71	הספירות הללו אלא שבספירות הגנוזות' החלוקה בין הספירות לא ניכרת כל
34	כשם שהכתר בגשמיות הוא מעל לראשו ומחו של האדם, כך בחינת הכתר	72	כך והם בהתכללות והתאחדות יותר מאשר בספירות כפי שהן בעולם
35	למעלה היא מעל לבחינת החכמה והיא עניינו של שֵׁם הַוְי' כפי שהוא מעל	73	האצילות (וּכְמוֹ שְׁנַתְּבָאָר לְעִיל ³⁶ במאמר דיבור-המתחיל "פדה
36	עשר הספירות (כמבואר בחסידות בהרחבה שבשם הוי' יש דרגות רבות	74	בשלוש" שנה זו (שיצא לאור בידבר מלכות' לפרשת וישלח עם ביאור בדרך
37	ושונות).	75	אפשר) שְׁגָם לִפְנֵי הַצְּמִצּוּם אף שאז האיר אור אין-סוף כפי שהוא,
38	וְזָהוּ גַם ב' הַפְּרוּשִׁים בְּעֲנָן נְעִם הַוְי' ³¹ , שגם הפירושים הללו	76	ללא כל הגדרה וצירוף יִשְׁנֵנוּ עֲנָן הַעֶשֶׂר סְפִירוֹת, אלא שבאור אין

(25) ראה סה"מ תרכ"ז ע' פו. (26) ראה אוה"ת שם ע' יא. וראה אוה"ת פרשתנו ח"ז ע' ב'תעט ואילך. (27) שבועות לה, א. רמב"ם הל' יסודות פ"ו ה"ב. (28) ראה משלי ג, יט. (29) זהר ח"ב סב, א. פה, א. קכא, א. ח"ג פא, א. קפב, א. רסא, א. (30) ראה זח"ב פז, א. הקדמת הרמב"ן לפירושו עה"ת. יונת אלם פכ"ט. (31) אוה"ת שם ע' י. וראה אוה"תח"ז שם. ד"ה ואלה שמות בפלח הרמון ע"ס שמות ע' ג. (32) ישעי' נח, יד. (33) שמואל-א, א, י. (34) זח"אריט, א. (35) תניא אגה"קסכ"ט. (36) בד"ה פדה בשלום די"ט כסלו. וראה המשך תער"ב ח"ב ע' תשסח. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ט ע' ריא. אוה"ת שלח ע' תרא. שער היחוד לאדמו"ר האמצעי קיז, ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 סוף שלפני הצמצום החלוקה וההגדרה בין הספירות היא באופן 'גנוז' ונעלם
 2 ואינה ניכרת, ומביא דוגמה לעניינה של ספירת החסד כפי שהיא באור שלפני
 3 הצמצום וקמו מה ששעלה ברצונו יתברך להיטיב מצד פי
 4 חפץ חסד הוא³⁷, אחת הסיבות לבריאת העולם היא כדי ליישם את
 5 הרצון העליון של הקדוש-ברוך-הוא
 6 להיטיב לנבראים ורצון זה נובע ממידת
 7 החסד העליונה ("כי חפץ חסד הוא")
 8 אלא שאין זה דומה למידת החסד כפי
 9 שהיא ניכרת ונוגשת בספירות
 10 שבעולמות אלא באופן 'גנוז' ונעלם
 11 ועד לרצון דאנא שאני אמלך
 12 כו'³⁸ כך גם לגבי מידת המלכות,
 13 שבעולמות היא ספירה עם הגדרות
 14 ברורות אבל היא קיימת באופן 'גנוז'
 15 ונעלם גם בדרגות שלפני הצמצום אלא
 16 ששם מדובר בהתעוררות כללית של
 17 רצון למלוכה), שעלה זה אמרו
 18 רבותינו ז"ל³⁹ עד שלא נברא
 19 העולם, הנה הוא ושמו
 20 בלבד, ולפי זה "שמו" הם עשר
 21 ספירות הגנוזות שקיימות גם לפני
 22 בריאת העולם ועד שישנו ענין
 23 השם גם למעלה יותר כפי שהוא
 24 בעצמותו יתברך ממש⁴⁰.
 25 וזהו משבח ומפאר עדי עד
 26 שמו הגדול, שבבחינת שמו
 27 הגדול יש רבוי מדרגות עד
 28 אין קץ ללא גבול (עדי עד),
 29 אשר בהם בכל הדרגות הרבות
 30 הללו הוא תענוג הנשמות בגן-
 31 עדן, לחזות בנעם הנוי'⁴¹.
 32 כדברי חכמינו ז"ל שהנשמות בגן-עדן
 33 נהנות ומתענגות מזיו השכינה.
 34 אמנם על עצם העניין שהנשמות
 35 בגן-עדן נהנות מגילוי אלוקות מבחינת
 36 "עדי עד" שהיא ללא גבול, יש לתמוה
 37 ביון שהנשמה היא נברא
 38 ובעל-גבול, ובכרח לומר
 39 שאפשרויות הקליטה והקבלה שלה
 40 מוגבלות איך תוכל לקבל
 41 הארת תענוג העליון שהוא בלי-גבול, עדי עד?
 42 אף הענין הוא, שהתורה ומצות הם לבושים שבהם
 43 מתלבש אור התענוג מבחינת שמו הגדול, ועל-ידי-זה

הודות לעובדה שבהיותה בעולם הזה הנשמה עסקה בתורה ומצוות תוכל
הנשמה בהיותה בגן-עדן להשיג בחינת שמו הגדול, ולהתענג
על האור האלוהי המאיר מבחינה זו כי כל התורה היא שמותיו
של הקב"ה (פנ"ל) וכאמור ענין ה"שם" קשור ב"שמו הגדול"
שהוא בחינת "עדי עד" ובלי גבול
וקיים בדרגות הכי גבוהות באלוקות.
וזהו גם מה שכתוב בזהר⁴²
שענין כל התורה ומצות
הוא לאתקנא רזא דשמיה,
לגלות את סוד שמו שיעקר
הפרוש בזה הוא להמשיך
מלמעלה למטה ולגלות מבחינת
שמו הגדול, שיהיה נמשך
גלוי בחינה זו בכל שאר
השמות, וענין זה נעשה
על-ידי התורה ומצות, ביון
שמשם לקחו, כי השם הגדול,
הבלי-גבול, הוא השרש והמקור
לתורה ומצוות ששורשם למעלה
נעלה מאד דכל התורה היא
שמותיו של הקב"ה.
וזהו גם ענין שמות בני
ישראל⁴³, וזו הסיבה הפנימית לכך
שכאשר התורה מדברת בבני ישראל
מודגש ענין ה"שמות" כי להיות
המשכה זו מבחינת שמו
הגדול, ותחיה הארה של אור הבלי-
גבול הרי זה דוקא על-ידי
נשמות ישראל, שהם
ממשיכים ועושים בחינת
גלוי שמות עליונים למטה על
ידי עבודתם בתורה ומצוות שבהם
מלוכשים, כאמור, האורות העליונים
הללו.
ובכפרטיות יותר, הנה יעקב
ובניו שרשן בעשר ספירות
דאצילות שהן הן השמות
העליונים, וכפידוע שיוחד
קודשא-בריך-הוא ושכינתיה
ענין ה"חודים" מבואר בקבלה
וחסידות בהרחבה, ונקודת הענין בנוגע לענייננו היא ש"חוד קודשא-ברוך"
הוא ושכינתיה משמעו שתמורת הסדר הרגיל בו ההשפעה מדרגה אחת
לשנייה היא כך שהסיום והחיצוניות של דרגה אחת יורדת לדרגה הבאה,

(37) מיכה ז, יח. וראה מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ג ע' תתמג. וש"נ. (38) ראה לקו"ת נצבים מזו, ג. נא, ב. ובכ"מ.
 (39) פרקי ד"ר"א פ"ג. (40) ראה המשך תרס"ו ע' קפו. (41) תהלים כז, ד. (42) כ"ה בכ"מ בשם הזהר (תו"א פרשתנו מט, ד.
 יתרו סז, ד. אוה"ת פרשתנו ע' קה. ועוד). (43) תו"א פרשתנו שם.

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 כאשר ישנו 'יחוד' בין שתי דרגות הכוונה שההשפעה היא מהעומק והפנימיות
2 ו'יחוד קודש-ברוך' הוא ושכינתה' הוא (בדרך כלל) השפעה פנימית
3 מהמידות שבספירות העליונות (בעולם האצילות) לבחינת המלכות, ויחוד זה
4 נקרא 'יחוד יַעֲקֹב' בחינת המידות וְרַחֵל בחינת המלכות או יִשְׂרָאֵל
5 וְרַחֵל, וְהִינּוּ יַחֲדָה הַיְוֵי'
6 בְּאֲדָנִי, כִּי שָׂרֵשׁ נִשְׁמַת
7 יַעֲקֹב נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שֵׁם
8 הַיְוֵי, וְשָׂרֵשׁ נִשְׁמַת רַחֵל
9 נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שֵׁם אֲדָנִי'
10 כמבואר בקבלה וחסידות שהשמות
11 הוי' ואדני מתאחדים ומשתלבים זה
12 בזה (באופנים שונים). וְכֵן י"ב
13 שְׂבָטִים הֵם כְּגֹדֵי י"ב צְרוּפֵי
14 הַיְוֵי'⁴⁴, וְזֶהוּ שְׂכָתוֹב בְּשִׂבְטֵים
15 הַשְּׂמֻכּוֹת שְׁלֵהֶם נִקְרְאוּ בִשֵׁם
16 הַרְאוּבֵנִי הַשְּׂמֻכּוֹנִי כו'⁴⁵,
17 בתוספת ה"א בתחילת השמות
18 'ראובן', 'שמעון' וכו' וי"ד בסופו
19 כיוון שיש שם י"ה בְּכָל אֶחָד
20 מֵהַשְּׂבָטִים כו'⁴⁶ ונמצא שליעקב
21 ולבניו יש קשר מיוחד לשמותיו של
22 הקדוש-ברוך-הוא והתגלות אלוקות על
23 ידי השמות, כאמור.
24 וזֶהוּ שְׂכָתוֹב בתחילת הפסוק
25 וְאֵלֶּה (שְׁמוֹת גו'), כִּי
26 הַמְשַׁכֵּת הַשְּׁמוֹת והתגלות
27 האלוקות שעל ידי זה היא עַל-יְדֵי
28 הַתּוֹרָה, וְשָׂתָא יִשְׂיֵה סְדְרֵי
29 מְשֻׁנָּה וְכָל אֶחָד מִשֵּׁשֶׁת הַסְּדָרִים
30 פְּלוּל מו', ושש כפול שש היינו
31 שלושים ושש זֶהוּ בְּגִימְטְרִיאָה
32 אֵלֶּה, וְהוּא בְּחִינַת הַמְשַׁכָּה
33 והתגלות מלמעלה למטה. אֵךְ
34 מִקְדָּם צְרִיכָה לְהִיֵּת הַעֲלָאָה
35 והתקרבות לאלוקות מלמטה למעלה,
36 וְהִינּוּ עַל-יְדֵי שֵׁם מ"ב. וְזֶהוּ
37 וְאֵלֶּה "אלה", שלושים ושש,
38 בתוספת ו' בגימטריא שש
39 בְּגִימְטְרִיאָה מ"ב (וכמבואר בקבלה
40 וחסידות כי ענינו של שם מ"ב הוא
41 במידת הגבורה ולכן הוא בבחינת העלאה מלמטה למעלה, בניגוד לחסד
42 שענינו השפעה והמשכה מלמעלה למטה).
43 וְזֶהוּ וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיִמָּה, כְּנִל

שְׂבֻזְמָן הַגְּלוּת כְּתִיב אוֹתוֹתֵינוּ לֹא רְאִינוּ, וְהִינּוּ, שְׁהָאוֹתִיּוֹת
("אותותינו") וְשְׁמוֹת עֲלִיּוֹנִים שָׂאֲנוּ מִמְשִׁיכִים מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה
עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה, שְׂבָאוֹתֵיהֶם מְלוּבֵשׁ גִּילּוֹי אֱלוּקוֹת לֹא
רְאִינוּ, שָׂאֲנוּ בְּכַחֲנֵת גִּלּוֹי אֲצֻלְנוּ, וְהִינּוּ לְפִי שְׁהֵן הָאוֹרוֹת
והשמות הנמשכים על ידי התורה
והמצוות בזמן הגלות מִתְּעַלְמִים
בְּכַחֲנֵת מִצְרַיִם, לְשׁוֹן מִצְרַיִם,
שִׁירוּשׁוֹ גְבוּל בְּחִינַת הַעֲלָם
וְהַסְתָּר הַמוֹנֵעַ אֶת הַגִּילּוֹי.
(ד) וּבְאוֹר עֲנִין הַגְּלוּת
בְּעֹבְדַת ה' גִּג' הַקְּוִין תּוֹרָה
עֹבְדָה וּגְמִילוֹת-חֲסִדִים,
שֵׁהֶם ג' הַדְּבָרִים שְׁעֲלֵיהֶם
הַעוֹלָם עוֹמֵד⁴⁷ ולכן הם נושאים
כְּלָלִים שְׂכוּלִים אֶת כָּל שְׂאֵר הַפְּרִטִים
(כְּפִי שְׂמִבְּאָר בְּתוֹרָה אוֹר'
בְּמִאֲמָר שְׁלֹא-חֲרִי-זֶה⁴⁸),
דְּהֵנָּה, יֵשׁ אִפְּן עֹבְדָה שְׂכָכֵל
בְּקָר גַּעוֹר הָאָדָם מִשְׁנָתוֹ
וּמִתְּעַסֵּק בְּעֹבְדַת הַתְּפִלָּה
בְּהַתְּבוּנָה בְּגוֹדֵלֵת ה'
וְהַתְּעוֹרְרוֹת הָאֵהָבָה וְיִרְאָה
כו', כְּתוּצָא הַהַתְּבוּנָה בְּגוֹדֵלֵת ה'
וְכַטּוֹב שְׂבִקְרַת ה' הָאָדָם מִתְּעוֹרֵר
בְּאֵהָבָה וְכְתוּצָא מִהַתְּבוּנָה כְּמָה ה'
גְּדוּל וְנוֹרָא, הָאָדָם מִתְּעוֹרֵר בִּירֵאָה
לֹא עֲנִין שֵׁל מִצְרַיִם, כֵּךְ
שֶׁהַתְּבוּנָה וְהַתְּעוֹרְרוֹת שְׂבִעֻקְבוּתֵיהֶם
הִיא בְּלִי גְבוּל, וְאִפִּילוֹ לֹא הַגְּבֻלוֹת
שֵׁל מִצְרַיִם דְּקִדְשָׁה, שְׁהָרִי כָל
דְּבַר בְּעוֹלָם, אִפִּילוֹ דְּבַר בְּלִתי רְצוֹי,
נִמְשָׁךְ וּמִשְׁתַּלְשֵׁל מִשְׂרֻשׁ בְּקִדּוּשָׁה כֵּךְ
שְׂגָם בְּחִינַת מִצְרַיִם קִימַת בְּקִדּוּשָׁה
וְלִכֵּן גַּם בְּצַד הַקִּדּוּשָׁה יֵשׁ מִדִּידוֹת
וְהַגְּבֻלוֹת וְצִמְצוּמִים וְכַאֵן מְדוּבָר עַל
עֹבְדוֹת ה' בְּאוֹפֵן שְׂאִין בּוֹ אִפִּילוֹ
הַגְּבֻלוֹת מִצְרַיִם הַקִּדּוּשָׁה וְעַל-אֲחַת-
כְּמָה וְכְמָה לֹא מִצְרַיִם
דְּלְעַמְתָּ-זֶה', שְׁהוּא עֲנִין
טְמֻטוֹם הַמֶּחֱ וְטְמֻטוֹם
הַלֵּב⁴⁹, כְּמִבְּאוֹר בְּהַרְחֵבָה בְּסִפֵּר הַתְּנִיא שְׁלַעֲתִים הָאָדָם לּוֹמֵד וּמִתְּבוּנָה וְאִין
לִכְךָ אֶת הַתְּצוּאוֹת הַרְצוּיוֹת בְּגֻלַּל "טְמֻטוֹם" (לְשׁוֹן אֲטוֹם וְסִתוּם) שֵׁל הַמּוֹחַ
אוֹ שֵׁל הַלֵּב וְהִינּוּ⁵⁰, מִצַּב זֶה שְׂבוֹ אִין עֹבְדוֹת ה' כָּל הַגְּבֻלָּה, הֵן מִצְרַיִם

(44) ראה רקאנטי תצוה כח, ב. שערי אורה (להר"י גיקטליא) שער ז. (45) פינחס כו, ז. שם, יד. (46) זח"ג קיח, ב. (47) אבות פ"א מ"ב. (48) נ, סע"ד ואילך. נא, ג. (49) ראה תניא פכ"ט. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תפכ ואילך. ועוד. (50) תו"א שם נא, א.

שבת פרשת שמות, מברכים החודש שבט, ה'תשכ"ו

יא

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 הקדושה והן מצד שכנגד הוא **בְּהִיּוֹת הַחֻמְמָה-וּבִינָה** ההבנה וההשגה
2 **בְּגִדְלַת ה' בְּהַתְּבוֹנְנוֹת גְּדוּלָּה** רחבה ועמוקה ללא גבול **בְּמוֹחוֹ**
3 **וּמַחְשְׁבֹתוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל הוּא לְעוֹרֵר מְדוּתָיו אֶהְבֶּה**
4 **וְיִרְאֶה בְּהַתְּגַלּוֹת לְבוֹ כו',** שגם הן תהיינה ללא גבול **וּכְמוֹ**
5 **שְׁפָתוֹב⁵¹ שְׁפָכִי פְמִים לְבָף**
6 **נִכַח פְּנֵי ה',** עד כדי כך שהאדם
7 יוצא מגדרו והלב נמש כמים **וּמְזָה**
8 **בָּא לְיַדִּי צְמֵאוֹן כו'** ותשוקה
9 גדולה להתקרב לאלוקות ולדבוק בה'
10 **וְאַחֲרֶיכֶף** כאשר האהבה לה'
11 מתחזקת עוד יותר האדם מגיע
12 **לְבַחֲנֵינָא חוֹלַת אֶהְבֶּה⁵²,**
13 **וְאַחֲרֶיכֶף בָּא לְיַדִּי פְלוֹת**
14 **הַנֶּפֶשׁ מִמֶּשׁ,** תוך איבוד כל
15 המציאות האישית **כְּפִי שְׁמֵבָאָר**
16 **אֲדַמּוּר הַזְקָן בְּפָרְקִים**
17 **הָאֲחֻרָנִים שְׁבַחְלֶק רֵאשׁוֹן**
18 **דְּסַפֵּר הַתְּנַיָּא⁵³** אודות הדרגות
19 השונות באהבה עד לבחינת כלות
20 הנפש שהיא הדרגא הגבוהה ביותר
21 (וכך נאמר שם בין הרברים בפרק נ':
22 "אהבה כרשפי אש... דהיינו שעל ידי
23 התבוננות בגדולת איך-סוף ברוך-הוא...
24 תתלהט ותתלהב הנפש ליקר תפארת
25 גדולתו... כרשפי אש שלהבת עזה
26 העולה למעלה ולהפירד מהפחילה
27 והעצים שנאחות בהן והיינו על ידי
28 הגברת יסוד האש אלוקי שבנפש
29 האלוקית וזוהא באה לידי צימאון וכמו
30 שכתוב צמאה לך נפשי ואחר כך
31 לבחינת חולת אהבה ואחר כך באה
32 לידי כלות הנפש ממש כמו שכתוב גם
33 כלתה נפשי...").
34 **אֲמַנָּם,** לעומת עבודת ה' ללא מדידה
35 והגבלה **יָכוֹל לְהִיּוֹת גַּם מִעֲמַד**
36 **וּמִצָּב הַפּוֹךְ,** היינו מצב **שֶׁל**
37 **מְצִרִים,** הנקרא כך על שם **מִצְרַיִם הַגֵּרוֹן⁵⁴,** שהוא מקום צר ומגביל את
38 המעבר מהמוח ללב **שִׁשְׁם נִמְצָאִים הַקְּנָה וְהַיִּשׁוּט וְהַיִּרְדִּין,**
39 **שֶׁהֵם ג' שְׂרֵי פְרַעֲה⁵⁵,** שר המשקים ביקנה, שר האופים ביושט' ושר
40 הטבחים ב'וירידי' **שְׁמַצַּד זֶה** בגלל ההפרעה ש"שרי פרעה" מצד הקליפה
41 שכנגד הקדושה יוצרים בגרון (במובן הרוחני) **הַנְּהָה הַהַתְּבוֹנְנוֹת שְׁבַמְחַ**
42 נעצרת ונפסקת בגרון' ולכן **אֵינָה פּוֹעֵלַת בְּהַרְגֵּשׁ הַלֵּב, וְהוּא עֲנִין**

1 **וּבִינָה בְּגִדְלַת ה' בְּהַתְּבוֹנְנוֹת גְּדוּלָּה בְּמוֹחוֹ**
2 **וּמַחְשְׁבֹתוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל הוּא לְעוֹרֵר מְדוּתָיו**
3 **אֶהְבֶּה וְיִרְאֶה בְּהַתְּגַלּוֹת לְבוֹ כו', וּכְמוֹ שְׁפָתוֹב⁵¹**
4 **שְׁפָכִי פְמִים לְבָף נִכַח פְּנֵי ה', וּמְזָה בָּא לְיַדִּי**
5 **צְמֵאוֹן כו' וְאַחֲרֶיכֶף לְבַחֲנֵינָא חוֹלַת אֶהְבֶּה⁵²,**
6 **וְאַחֲרֶיכֶף בָּא לְיַדִּי פְלוֹת הַנֶּפֶשׁ מִמֶּשׁ, כְּפִי**
7 **שְׁמֵבָאָר אֲדַמּוּר הַזְקָן בְּפָרְקִים הָאֲחֻרָנִים**
8 **שְׁבַחְלֶק רֵאשׁוֹן דְּסַפֵּר הַתְּנַיָּא⁵³.** אֲמַנָּם, יָכוֹל
9 **לְהִיּוֹת גַּם מִעֲמַד וּמִצָּב שֶׁל מְצִרִים, מִצְרַ**
10 **הַגֵּרוֹן⁵⁴,** שִׁשְׁם נִמְצָאִים הַקְּנָה וְהַיִּשׁוּט וְהַיִּרְדִּין,
11 **שֶׁהֵם ג' שְׂרֵי פְרַעֲה⁵⁵,** שְׁמַצַּד זֶה הַנְּהָה
12 **הַהַתְּבוֹנְנוֹת שְׁבַמְחַ אֵינָה פּוֹעֵלַת בְּהַרְגֵּשׁ הַלֵּב,**
13 **וְהוּא עֲנִין טְמָטוּם הַלֵּב, וְעַד שְׁיָכוֹל לְהִיּוֹת גַּם**
14 **טְמָטוּם הַמּוֹחַ רַחֲמָא-לִי צֶלְן. וְעַל זֶה צִרְיָךְ**
15 **לְהִיּוֹת הַעֲנִין דִּי צִיּוּת מְצִרִים, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב⁵⁶**
16 **לְהַצִּילוֹ מִיַּד מְצִרִים וְלְהַעֲלוֹתוֹ מִן הָאֲרִיץ הַיָּהּ**
17 **אֶל אֲרִיץ טוֹבָה וְרַחֲבָה גו', שְׁיִהְיֶה עֲנִין שֶׁל**
18 **הַרְחֻבָּה (הַפֶּךְ הַמְצִר) בְּהַתְּבוֹנְנוֹת וְהַתְּעוֹרְרוֹת**
19 **הָאֶהְבֶּה בְּעִבּוּדַת הַתְּפִלָּה, כְּמֵבָאָר בְּקִנְטְרָס**
20 **הָעִבּוּדָּה⁵⁷ שְׁעִיקָךְ עִבּוּדַת הַתְּפִלָּה הוּא עֲנִין**
21 **הָאֶהְבֶּה, כְּמֵאָמְרָ⁵⁸ לִית פּוֹלְחָנָא כְּפּוֹלְחָנָא**
22 **דְּרַחֲמִימוּתָא.**
23 **וּכְמוֹ כֵּן יָכוֹל לְהִיּוֹת עֲנִין הַגְּלוּת בְּלִמּוּד**
24 **הַתּוֹרָה, כְּמֵאָמְרָ רְבוּתֵינוּ וְ"ל⁵⁹ עַל**
25 **הַפְּסוּקִים⁶⁰ וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם גו', בְּעִבּוּדָּה קְשָׁה**
26 **דָּא קְשִׁיא, בְּחֻמְרָ דָּא קַל-וְחֻמְרָ, וּבְלִבְנִים דָּא**

1 **טְמָטוּם הַלֵּב,** מצב שבו ההתבוננות היא כראוי, ובכל זאת אין לכך
2 השפעה על הלב כי הוא אטום וסתום **וְעַד שְׁיָכוֹל לְהִיּוֹת גַּם טְמָטוּם**
3 **הַמּוֹחַ רַחֲמָא-לִי צֶלְן** שזה מצב חמור עוד יותר כי בדרך כלל פעולת
4 המוח נתונה לשליטה ולבחינה של האדם יותר מאשר פעולת הלב ואם אפילו
5 במוח יש לו "טמטום" מצבו חמור
6 יותר מאשר מי שסובל מטמטום הלב
7 בלבד (יש להוסיף כי בחסידות מבואר
8 גם של"מצר הגרון" יש תפקיד חיובי
9 בחיבור בין המוח והלב והוא משמש
10 כ"ממוצע" המחבר ביניהם, אלא
11 שבמקביל יש ל"מצר" גם משמעות
12 שלילית כגורם המונע ומעכב את
13 פעולת המוח על הלב).
14 **וְעַל זֶה** כדי להשתחרר מה"מצר"
15 המבדיל בין המוח ללב, ואף מה"מצר"
16 המונע מהמוח לפעול כראוי **צִרְיָךְ**
17 **לְהִיּוֹת הַעֲנִין דִּי צִיּוּת מְצִרִים,**
18 **כְּמוֹ שְׁפָתוֹב⁵⁶** לגבי יציאת בני
19 ישראל ממצרים שהקדוש-ברוך-הוא
20 בא להצילו מיד **מְצִרִים**
21 **וְלְהַעֲלוֹתוֹ מִן הָאֲרִיץ הַיָּהּ**
22 **אֶרֶץ מְצִרִים אֶל אֲרִיץ טוֹבָה**
23 **וְרַחֲבָה גו',** ארץ ישראל, ודיוק
24 הלשון "ארץ טובה ורחבה" מלמד
25 שכונת היציאה ממצרים היא **שְׁיִהְיֶה**
26 **עֲנִין שֶׁל הַרְחֻבָּה (הַפֶּךְ הַמְצִר**
27 **וְהַיִּפְךָ הַגְּלוּת") בְּהַתְּבוֹנְנוֹת** במוח
28 **וְהַתְּעוֹרְרוֹת הָאֶהְבֶּה** בלב
29 **בְּעִבּוּדַת הַתְּפִלָּה, כְּמֵבָאָר**
30 **בְּקִנְטְרָס הָעִבּוּדָּה⁵⁷** מאת הרבי
31 הרש"ב, האדמו"ר החמישי בשושלת
32 ארמו"רי חב"ד **שְׁעִיקָךְ עִבּוּדַת**
33 **הַתְּפִלָּה הוּא עֲנִין הָאֶהְבֶּה,**
34 **כְּמֵאָמְרָ⁵⁸** הוזהר **לִית פּוֹלְחָנָא**
35 **כְּפּוֹלְחָנָא דְּרַחֲמִימוּתָא** אין עבודה
36 כעבודת האהבה.
37 **וּכְמוֹ כֵּן** כשם שייתכן עניין הגלות בקו העבודה, עמוד התפילה, **יָכוֹל**
38 **לְהִיּוֹת עֲנִין הַגְּלוּת בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה, כְּמֵאָמְרָ רְבוּתֵינוּ וְ"ל⁵⁹**
39 **עַל הַפְּסוּקִים⁶⁰** האמור בתורה לגבי גלות מצרים **וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם**
40 **גו', בְּעִבּוּדָּה קְשָׁה דָּא** זו **קְשִׁיא,** והקושיה הן אחר האופנים של
41 לימוד התורה **בְּחֻמְרָ דָּא** זה **קַל-וְחֻמְרָ,** שהוא מהמידות שהתורה
42 נדרשת בהם **וּבְלִבְנִים דָּא** זה **לְבוֹן הַלְּקַמָּא** ביורר וליבון ההלכה כו'.

(51) איכה ב, יט. (52) שה"ש ב, ה. (53) פ"ג (ע, ב). (54) תו"א שם מט, ד. (55) ראה לקוטי תורה להאריז"ל וישב לט, מ (ד"ה ויהי כו' עתה נבאר סוד יוסף). תו"א וראא נח, ב ואילך. יתרו עא, ד. (56) פרשתנו ג, ח. (57) פ"א. פ"ג ואילך. (58) ראה זהר ח"ב נה, ב. ח"ג רסז, א. לקו"ת שלח מב, ג. (59) זהר ח"א כז, א. ח"ג קנג, א. (60) פרשתנו א, יד.

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

42 מסירת נפשו לה' יתחיל ברכות השחר... וכן בהכנה זו יתחיל ללמוד שיעור
 43 קבוע מיד אחר התפלה וכן באמצע היום קודם שיתחיל ללמוד צריכה הכנה
 44 זו לפחות, כנודע שיעקר ההכנה לשמה לעכב הוא בתחילת הלימוד
 45 בכינויים... ועיקר ההתבוננות וההכנה הזו היא בהתחלת הלימוד **פי**
 46 **באמצע הלימוד הרי הוא מנח**
 47 **ושקוע בהבנת הענין**
 48 **הנלמד**⁶⁶ ואינו פנוי למחשבות
 49 אחרות (וכך צריך להיות
 50 באמת שבמהלך הלימוד צריך
 51 להתרכז ולהתמקד בלימוד עצמו),
 52 **ורק בהתחלת הלימוד ישנה**
 53 **ההתבוננות והפננה לשמה,**
 54 **ועל-ידי-זה נפעל על כל**
 55 **משך זמן הלימוד שיהיה**
 56 **הזכרון מזה כו' שגם בהמשך**
 57 **הלימוד, כאשר האדם עסוק בלימוד**
 58 **עצמו, עדיין יזכור את הרושם של**
 59 **ההתבוננות וההכנה שהייתה בהתחלת**
 60 **הלימוד (ויש להעיר כי בתניא שם**
 61 **נאמר: "וכשלומד שעות רצופות יש לו**
 62 **להתבונן בהכנה הנ"ל בכל שעה ושעה**
 63 **על-כל-פנים" ובכך מודגש עוד יותר**
 64 **עד כמה חשוב שלימוד התורה יהיה**
 65 **מתוך הכרה בנותן התורה).**
 66 וזהו שגם בלמוד התורה
 67 צריך לשלל ענין הגלות,
 68 יציאת מצרים, שזהו קלילות
 69 הענין דברכו בתורה
 70 תחילה⁶³, לזכר את נותן
 71 התורה כמאמר חכמינו ז"ל שחורבן
 72 בית המקדש והגלות באו על כך
 73 שלמדו תורה מבלי ש"ברכו בתורה
 74 תחילה" וכך לא זכרו שהתורה היא
 75 תורת ה'. וענין זה נעשה על-
 76 ידי עבודת התפלה, וגם
 77 תפילה כראוי ולימוד פנימיות התורה, קבלה וחסידות, מרוממים את האדם
 78 ומקריבים אותו לאלוקות וזו הדרך לוודא שהלימוד שלו יהיה חדור בהכרה
 79 שזו תורת ה'. וכמ"מ בענין דלגנים דא זה לבון הלכתא⁵⁹,
 80 שכן לגבי לימוד ההלכה, "ליבון הלכתא", מצוינו מפורש בדברי חכמינו ז"ל
 81 את הצורך שהלימוד יהיה מלא וחדור בהכרה באלוקות דהנה⁶⁷ כתיב⁶⁸
 82 **פי לא על הלחם לבדו יחיה האדם פי על כל מוצא פי ה'**

1 **דהנה, מצד זה שהתורה** שבשורשה ומקורה היא חכמתו ורצונו של
 2 הקדוש-ברוך-הוא ירדה מלמעלה למטה **ונתלבשה בענינים**
 3 **גשמיים, ובפרט בתורה שבעל-פה [ששים המה מלכות**
 4 **אלו ששים מסכתות, ושמונים פלגשים אלו הברייתות,**
 5 **ועלמות אין מספר אלו**
 6 **ההלכות**⁶¹ והמספר הרב של
 7 המסכתות, הברייתות וההלכות עד
 8 "אין מספר" מלמד עד כמה התורה
 9 ירדה והתלבשה בריבוי גדול של
 10 לבושים בדברי תורה העוסקים בדברים
 11 גשמיים], ועד כדי כך שנתלבשה
 12 גם בטענות של שקר כו'⁶²,
 13 שהרי הלכות התורה עוסקות גם
 14 במקרים בהם יש דין ודברים בין בעלי
 15 דין שאחד מהם בוודאי משקר,
 16 וה"גלות" בלימוד התורה באה לידי
 17 ביטוי כאשר יכול להיות מעמד
 18 ומצב שהאדם לומד תורה
 19 ושוכח חסד-שלו על הקדוש-
 20 ברוך-הוא נותן התורה⁶³, והינו,
 21 והאפשרות הזו של לימוד התורה
 22 התייחסות לדברים כאילו מדובר
 23 בחכמה רגילה מבלי לזכור שזו תורת
 24 ה' היא לפי שהאלקות
 25 שבתורה אינו בגלוי, שאין
 26 נראה בה שום אור קלל
 27 כו'⁶⁴ כך שהלומד עלול לשכוח
 28 שזוהי תורת ה'.
 29 וכמוכן גם מהמבאר בתניא⁶⁵
 30 בנוגע לעבודת הבינונים,
 31 בספר התניא מוסבר בהרחבה כי
 32 לאמיתו של דבר התואר "בינוני" לא
 33 מתייחס לאדם שמעשיו הם מחצה
 34 עבירות ומחצה מצוות אלא מתאר מצב
 35 נפשי בו אף שהאדם מקיים את מצוות-עשה ולא עובר על מצוות לא-תעשה
 36 בפועל, היינו במחשבה, דיבור ומעשה, הנפש הבהמית שבקירבו היא עדיין
 37 בתוקף ונאבקת כל העת בנפש האלוקית. והוא "בינוני", היינו באמצע, במובן
 38 זה ששתי הנפשות פועלות בקרבו, ובין הדברים אודות עבודת ה' של הבינונים
 39 נאמר בספר התניא שיעיקר ההכנה לשמה לעכב הוא בתחלת
 40 הלימוד, כפי המבואר בתניא שם, לימוד התורה צריך להיות מתוך הכרה
 41 והרגשה של מסירת הנפש לה' להתחבר ולהתאחד באלוקות ו"בהכנה זו של

(61) שה"ש ו, ח. שהש"ר עה"פ. במדב"ר פי"ח, כא. זח"ג רטז, א. וראה תו"א שם מט, ב ואילך. נא, ב ואילך. (62) ראה תניא פי"ה. סה"מ תרצ"ב ע' קמח. וש"נ. (63) ראה ב"ח לטור או"ח סמ"ז (ד"ה ומ"ש דאמר). וראה סה"מ תרצ"ב ע' קפו. וש"נ. (64) תו"א שם נא, סע"ב. (65) ספ"מ א (נח, ב). (66) ראה ספר השיחות תורת שלום ע' 217. ד"ה בראשית ברא תשי"ג (תורת מנחם — ספר המאמרים תשי"ג ע' כה). (67) ראה סה"מ תרכ"ז ע' צ. תרנ"ח ע' פג. תרצ"ב ע' קנג ואילך. (68) עקב

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 יְחִיָּה הָאָדָם, וַיִּפְרַשׁ בַּסִּפְרִי, כִּי לֹא עַל הַלְחָם לְבַדּוֹ יִחְיֶה
 2 הָאָדָם, אֲלוֹ הַלְכוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ לָחֶם, וַיִּכְמוּ שֶׁכְּתוּב⁶⁹ לְכו
 3 לַחֲמוּ בַלְחָמִי, וְהַפּוֹסֵק מִתְּפָרֵשׁ לַעֲנִיין לִימּוֹד הַתּוֹרָה אֲלֵא עַל כָּל
 4 מוֹצֵא פִי ה' יְחִיָּה הָאָדָם, אֲלוֹ אַגְדוֹת, דְּבַרִי הַאֲגִידָה שְׁבַת־לַמּוֹד
 5 וּבמדרשים **שְׁהוּא בְּחִינַת**
 6 **פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה (וְכֹדָאִיתָא**
 7 **בַּתְּנָא⁷⁰** לגבי חשיבות הלימוד
 8 בספר "עין יעקב" שבו לוקט דברי
 9 האגדה מהתלמוד **שָׂרָב סוּדוֹת**
 10 **הַתּוֹרָה גְּנוּזִין בָּהּ** באגדה, הרי
 11 שהיא כפנימיות התורה, חלק הסוד
 12 והנסתר שבתורה), כי דברי התורה
 13 שבהלכה מלובשים בפנינים גשמיים,
 14 ואילו בדברי האגדה יותר ניכר ונגרש
 15 שהיא תורת ה' כי האגדה היא **בְּחִינַת**
 16 **אֹרֶז־אֵין־סוּף** שֶׁבַח־כְּמָה, היינו
 17 שבחכמה עצמה היא שייכת יותר
 18 לעניין האלוקות שבה.
 19 **וְזֶהוּ עֲנִין לְבוֹן הַלְכָמָא**, לפי
 20 פנימיות העניינים דְּהֵינּוּ לְהַמְשִׁיךְ
 21 להוריד ולגלות מלמעלה למטה
 22 מִבְּחִינַת לָבוֹן הַעֲלִיּוֹן, וְהֵינּוּ
 23 מִצַּד גְּלוּי הַפְּתֵר שֶׁבַח־כְּמָה,
 24 בחינת הכתר היא מעל לחכמה
 25 (החכמה היא הדרגה הגבוהה ביותר
 26 במוחין והיא ראשית הספירות, והכתר
 27 הוא מעל החכמה כשם שבארם הכתר
 28 הוא מעל הראש) ויש בחינה מכתר
 29 שמאירה בחכמה שְׁזָהוּ בְּחִינַת
 30 **הָאֹרֶז־אֵין־סוּף** שֶׁבַח־כְּמָה.
 31 **וְעַל־דֶּרֶךְ שֶׁמְצַיְנוּ בְּדוֹד הַמֶּלֶךְ**
 32 **שֶׁהִיָּה מַחְבֵּר תּוֹרָה שְׁלִמְעֵלָה**
 33 **בְּקוֹדֶשׁ־אֶרֶץ־הַיַּרְדֵּן**⁷¹, מובא
 34 בספרי קבלה שאופן לימוד התורה של
 35 דוד המלך היה כזה שפעל חיבור בין
 36 התורה כפי שהיא למעלה, היינו
 37 חכמתו של הקדוש־ברוך־הוא, עם
 38 הקדוש־ברוך־הוא בעצמו שלמעלה מהחכמה, שְׁזָהוּ עֲנִין שֶׁל חֲבֹר
 39 חֲכָמָה בְּחִינַת תּוֹרָה וְכַתְּרָה⁷² שלמעלה מהחכמה.

עֲתִיקָא.

77 דברים שהם היפך הטוב, אבל בשורשה גם היא טוב גמור ולכן התיקון הוא
 78 על ידי גילוי השורש של מידת הגבורה בְּבְחִינַת שֶׁבָּה נֶאֱמַר⁷⁷ לִית

ח, ג. 69) משלי ט, ה. 70) אגה"ק סכ"ג (קלו, א). 71) ראה זח"ג רכב, ב ברע"מ. ס' הבהיר (סנ"ח) סקצ"ו ובאור הבהיר. לקו"ת שלח מז, ג. שם נא, א. 72) ראה אוה"ת שבועות ע' קצד. 73) בית יוסף לטור יו"ד סרמ"ח (ד"ה כל אדם). וראה סה"מ תרע"ח ע' קכא. ע' קכד ואילך. ע' קצב. תרצ"ט ע' 191. 74) פי"ב (סה"מ תשכ"ו ע' סז). 75) ראה ספר השיחות תורת שלום ע' 48. שיחת שמח"ת תרצ"ד (לקו"ד ח"א נו, א ואילך). אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' תנח ואילך. קונטרס ענינה של תורת החסידות (משיחת י"ט כסלו תשכ"ו) ס"א. תורת מנחם — התוועדות חמ"ה ע' 257. 76) שם נא, ד. 77) זח"ג (אד"ר) קכט, א. ועד"ז שם רפט, א.

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

והאמונה שבספר התניא, פרק א': "... וכן בכל הנבאים שבעולם השמות
שנקראים בהם כלשון הקודש הן הן אותיות הדיבור המשתלשלות ממדרגה
למדרגה מעשרה מאמרות שבתורה... עד שמגיעות ומתלבשות באותו נבוא
(להחיות...) מְכַל־מְקוֹם עַל־יְדֵי הַשֵּׁם אֵין אָנוּ יוֹדְעִים מֵהוּתוֹ
שֶׁל הַדְבָר הַנִּקְרָא בְּשֵׁם זֶה, כִּי
השם שבו נקרא הדבר אינו מלמד
כלום על מהות הדבר וְגַם כְּאִשֶּׁר
יוֹדְעִים פְּרוּשׁ הַשֵּׁם בְּלִשׁוֹן
הַקֹּדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁשׁ רְאוּבֵן
שְׁמוּרָה עַל עֵנִין הֲרֵאִיָּה,
וּמִזֶּה יוֹדְעִים שֶׁהַנִּקְרָא בְּשֵׁם
רְאוּבֵן עֵנִינוּ הוּא רְאִיָּה, וְאִם כֵּן
לכאורה הרי לפחות במקרים מסויימים
השם כן מלמד על המהות הפנימית של
הדבר מְכַל־מְקוֹם הַשֵּׁם מֵצַד
עֲצָמוֹ אֵינוּ מוֹרָה מֵאִימָה, עֲצֵם
המילה "ראובן" לא מוכיחה דבר על
המהות וְרֵאִיָּה לְדָבָר, שֶׁהָרִי יֵשׁ
כְּמָה וְכְמָה אֲנָשִׁים שֶׁנִּקְרָאִים
בְּשֵׁם רְאוּבֵן, וְאִף־עַל־פִּי־כֵן,
בְּכַחוּתֵיהֶם הַגְּלוּיִים אֵינָם
דוֹמִים זֶה לְזֶה כָּלֵל וְאִם כֵּן
מוכח שהשם לא מגלה כלום על
המהות הפנימית. וּבְעֵנִין זֶה הִיא
מַעֲלַת הָאוֹר עַל הַשֵּׁם וְהִיחַס
של האור למאור הוא כן יחס של
קירוב במידה כזו שהאור מגלה את
מהותו של המאור שהרי "אור מעין
המאור". אֲמָנָם, מֵצַד שֵׁנִי, יֵשׁ גַּם
מַעֲלָה בְּשֵׁם עַל הָאוֹר, דְּהֵנָּה,
אִף שֶׁעַל־יְדֵי הָאוֹר יְכוּלִים
לִידַע אֶת מֵהוּת הַמָּאוֹר, כִּי
האור הוא מעין המאור, מְכַל־מְקוֹם
אֵין הָאוֹר מִמְשִׁיךְ אֶת עֲצָם
הַמָּאוֹר, אלא מגלה רק הארה
מועטת ממנו מֵה־שְׁאִינ־כֵן
הַשֵּׁם, אִף שֶׁעַל־יְדֵי אֵין
יוֹדְעִים מֵהוּת הַשֵּׁם שֶׁל הָאֵדָם
(או הדבר) הנקרא בשם זה, הָרִי
הוא מִמְשִׁיךְ אֶת הָעֲצָם, וגורם
לו להתגלות ולבוא לידי ביטוי, וְרֵאִיָּה לְדָבָר, שֶׁעַל־יְדֵי הַקְּרִיאָה
בְּשֵׁמוֹ נִפְנָה לְקוֹרְאוֹ בְּכָל עֲצָמוֹתוֹ, עובדה היא שכאשר קוראים
לאדם בשמו או לא רק חלק מועט ממנו נענה לקריאה אלא כל כולו ('יבכל

שְׁמָאֵלָא בְּהַאי עֲתִיקָא אין שמאל בעתיק זה, כלומר, המידות העליונות
הן בשני קווים – חסד בקו הימין וגבורה בקו השמאל, ועל בחינת "עתיק
יומין" שהיא הפנימיות של בחינת הכתר שלמעלה מהספירות נאמר בוזהר
שאין בה שמאל, כי בשרוש המידות גם הגבורה אינה בקו השמאל וגם היא
טוב גמור.
(ה) וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף בְּבֹאוֹר הָעֵנִין
דְּשִׁמּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים
מִצְרַיִמָּה, שְׁמוֹת דְּיִיקָא, הפסוק
מרייך ומוזכיר בעניין היציאה מצרים
את עניין השמות, ויש לכאור את
המשמעות הפנימית של הדברים על־
פִּי מֵאֲמַר רְבוּתֵינוּ וְל'78
שכאשר בני ישראל ירדו למצרים,
שֶׁלֹּא שֵׁנוּ אֶת שְׁמֵם, רְאוּבֵן
וְשִׁמְעוֹן נְחֹתִין, רְאוּבֵן
וְשִׁמְעוֹן סְלִקִין כו', כשירדו
נקראו ראובן ושמעון וגם כשעלו
נקראו ראובן ושמעון ללא כל שינוי
וּבְזִכּוֹת זֶה שֶׁלֹּא שֵׁנוּ אֶת שֵׁם
נִגְאָלוֹ מִמְצָרִים.
וּבְהִקְדָּים כְּלָלוֹת עֵנִין
הַשֵּׁם79, כְּמִבְּאֵר בְּדְרוּשֵׁי
חֲסִידוֹת80 בְּעֵנִין שֵׁם וְאוֹר,
שֶׁאִף שֶׁבְּכָלֵלוֹת עֵנִינוּ אֶחָד,
שִׁדְּהוּ רַק הָאָרֶה מִן הָעֲצָם,
הַנֵּה בְּפִרְטוּת יוֹתֵר, חֲלוּקִים הֵם זֶה מִזֶּה.
דְּהֵנָּה, הָאוֹר הוּא מֵעֵין הַמָּאוֹר, וְלִכֵּן עַל־יְדֵי
הָאוֹר אָנוּ יוֹדְעִים וּמְפִרִים אֶת מֵהוּת הַמָּאוֹר.
מֵה־שְׁאִינ־כֵן הַשֵּׁם, אִף שֶׁהַמְשַׁכֵּת הַחִיּוֹת הִיא
עַל־יְדֵי אוֹתוֹת הַשֵּׁם, מְכַל־מְקוֹם עַל־יְדֵי הַשֵּׁם
אֵין אָנוּ יוֹדְעִים מֵהוּתוֹ שֶׁל הַדְבָר הַנִּקְרָא בְּשֵׁם
זֶה, וְגַם כְּאִשֶּׁר יוֹדְעִים פְּרוּשׁ הַשֵּׁם בְּלִשׁוֹן
הַקֹּדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁשׁ רְאוּבֵן שְׁמוּרָה עַל עֵנִין הֲרֵאִיָּה,
וּמִזֶּה יוֹדְעִים שֶׁהַנִּקְרָא בְּשֵׁם רְאוּבֵן עֵנִינוּ הוּא
רְאִיָּה, מְכַל־מְקוֹם הַשֵּׁם מֵצַד עֲצָמוֹ אֵינוּ מוֹרָה
מֵאִוְמָה, וְרֵאִיָּה לְדָבָר, שֶׁהָרִי יֵשׁ כְּמָה וְכְמָה
אֲנָשִׁים שֶׁנִּקְרָאִים בְּשֵׁם רְאוּבֵן, וְאִף־עַל־פִּי־כֵן,
בְּכַחוּתֵיהֶם הַגְּלוּיִים אֵינָם דוֹמִים זֶה לְזֶה כָּלֵל.
וּבְעֵנִין זֶה הִיא מַעֲלַת הָאוֹר עַל הַשֵּׁם. אֲמָנָם, יֵשׁ
גַּם מַעֲלָה בְּשֵׁם עַל הָאוֹר, דְּהֵנָּה, אִף שֶׁעַל־יְדֵי
הָאוֹר יְכוּלִים לִידַע אֶת מֵהוּת הַמָּאוֹר, מְכַל־
מְקוֹם אֵין הָאוֹר מִמְשִׁיךְ אֶת עֲצָם הַמָּאוֹר,
מֵה־שְׁאִינ־כֵן הַשֵּׁם, אִף שֶׁעַל־יְדֵי אֵין יוֹדְעִים
מֵהוּת הָעֲצָם, הָרִי הוּא מִמְשִׁיךְ אֶת הָעֲצָם, וְרֵאִיָּה
לְדָבָר, שֶׁעַל־יְדֵי הַקְּרִיאָה בְּשֵׁמוֹ נִפְנָה לְקוֹרְאוֹ
בְּכָל עֲצָמוֹתוֹ, וְיִתְרָה מִזֶּה, שֶׁכְּאִשֶּׁר הָאָדָם
וגם כאשר המאור עצמו לא גלוי,
התבוננות במהות האור מגלה את מהות המאור. מֵה־שְׁאִינ־כֵן הַשֵּׁם,
אִף שֶׁהַמְשַׁכֵּת הַחִיּוֹת הִיא עַל־יְדֵי אוֹתוֹת הַשֵּׁם, המהווים
אמצעי דרכו החיות של כל דבר מתלבשת בדבר (כמבואר בשער היחוד

(78) ויק"ר פ"ב, ה. (79) בהבא לקמן — ראה לקו"ש חט"ז ע' 37 (ממאמר זה). וראה גם אוה"ת שמות ע' קג. רד"ה ואלה שמות פ"ת (סה"מ פ"ת ע' רכג ואילך). (80) המשך תער"ב ח"א ע' תרכג ואילך.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 עצמותו" פונה בעקבות זאת ויתירה מזה, שפאשר האדם מתעלף
2 רחמנא-ליצלן, היינו, שחיות הנפש היא במצב של
3 התעלמות ואיננה גלויה וניכרת בגוף ובתנועה של סלוק מהגלוי
4 בגוף, שהיה בשעה שהוא מעולף יש בו מידה פחותה של חיות אַזי
5 מעוררים אותו מהעילפון וגורמים
6 להתגלות מידה רבה של חיות על-
7 ידיה שלוחשים שמו
8 באָזנו, שמזה מוכח שהשם
9 קשור ונוגע בעצם חיות
10 הנפש (למעלה גם מהחיות
11 הפללית מבואר בחסידות שהנפש
12 מתגלית ופועלת בגוף ב"חיות כללית"
13 המחיה את כל אברי הגוף בשווה,
14 וב"חיות פרטית" המלוכשת בכל אבר
15 לפי תוכנו ומתווה. וה"חיות כללית"
16 נובעת ממקור ושורש יותר נעלה ויותר
17 פנימי בעומק הנפש, אבל עצם הנפש
18 ממש הוא למעלה גם מהחיות
19 הכללית), ולכן יש בכחו של
20 השם לפעל המשכת החיות
21 מעצם הנפש בכחות הגוף הגלויים
22 (בשונה מהאור שעם היותו "מעין
23 המאור" אין בכוחו לגרום את המשכת
24 והשפעת המאור).
25 ועל-פיה יוכן ענין ואלה
26 שמות בני ישראל הבאים
27 מצרימה גו', דאף שמצד
28 כחות הגלויים שהתגלו מפנימות
29 הנפש ופועלים בגוף בגלוי היה
30 אצלם ענין הירידה למצרים,
31 ועד למצרימה (בתוספת ה')
32 שזהו למטה ממצרים סתם
33 על-דרך פירוש כ"ק מו"ח
34 אדמו"ר⁸¹ במה שכתוב
35 בענין התפלה שזהו סלם
36 מצב ארצה וראשו מגיע
37 השמימה⁸², שהשמימה
38 בתוספת ה' הוא למעלה
39 משמים סתם, וארצה בתוספת
40 ה' הוא למטה מארץ סתם,
41 ואם כן הסולם היה מוצב במקום נמוך
42 ביותר בארץ והגיע עד למקום גבוה

ביותר בשמים, והינו, ומשמעות הענין לפי הביאור שהסולם רומז לתפילה
שהיא אמצעי להתחבר עם בחינת "שמים" שגם מי שהוא במעמד
ומצב דארצה, למטה מארץ סתם, הנה על-ידי הסלם
דתפלה ביכלתו להתעלות השמימה, למעלה משמים
סתם, ועד כדי כך גדלה
הירידה, של בני ישראל
ל"מצרימה" שהיה יכול להיות
הקטרוג בעת קריעת ים סוף
שהללו עובדי עבודה-זרה
והללו עובדי עבודה-זרה⁸³,
ואם-כן, למה יהיה נגוף
למצרים ורפוא לישראל⁸⁴,
דבר המוכיח עד כמה הירידה למצרים
היתה ירידה גדולה מאד.
מפל-מקום, גם בירידתם
מצרימה היה אצלם הענין
דשמות בני ישראל, ענין
השם שקשור עם העצם,
שהוא תמיד בשלמות, כיוון
שהעצם לעולם לא נפגם והשם קשור
בעצם, לכן ה"שמות" נשאר שמות
יהודיים גם לאחר הירידה הגדולה
במצרים וזהו שלא שנו את
שם, ראובן ושמעון נחתין,
ידרו כ"ראובן ושמעון" ראובן
ושמעון סלקין, ועלו כ"ראובן
ושמעון" וכפי שמבאר אדמו"ר
הזקן⁸⁵ שאפילו קל שבקלים
מבחינת מצבו בתורה ומצוות (היינו
שהתורה קוראת אותו בשם
קל שבקלים) מוסר נפשו על
קדשת ה', כלומר, גם מי
שבעניינים אחרים הוא במצב נחות
מאד, הרי כאשר הוא עומד בפני ניסיון
של אמונה בה' אפילו אם הניסיון הוא
שכדי לא לכפור בה' עליו לוותר על
חיו, הוא מעדיף למסור את נפשו
ולא זו בלבד שבכחו למסור
נפשו, אלא שמסור נפשו
בפעל, אם דובר נדרש ממנו שזהו
מצד ה'עצם', כי העצם נשאר
בשלמות וללא פגם אפילו אצל קל

מתעלף רחמנא-ליצלן, היינו, שחיות הנפש היא
במצב של התעלמות ובתנועה של סלוק מהגלוי
בגוף, אַזי מעוררים אותו על-ידיה שלוחשים
שמו באָזנו, שמזה מוכח שהשם קשור ונוגע
בעצם חיות הנפש (למעלה גם מהחיות
הפללית), ולכן יש בכחו לפעל המשכת החיות
בכחות הגוף.
ועל-פיה יוכן ענין ואלה שמות בני ישראל
הבאים מצרימה גו', דאף שמצד
כחות הגלויים היה אצלם ענין הירידה למצרים,
ועד למצרימה (בתוספת ה') שזהו למטה
ממצרים סתם [על-דרך פירוש כ"ק מו"ח
אדמו"ר⁸¹ במה שכתוב בענין התפלה שזהו
סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה⁸²,
שהשמימה הוא למעלה משמים סתם, וארצה
הוא למטה מארץ סתם, והינו, שגם מי שהוא
במעמד ומצב דארצה, למטה מארץ סתם, הנה
על-ידי הסלם דתפלה ביכלתו להתעלות
השמימה, למעלה משמים סתם], ועד כדי כך
גדלה הירידה, שהיה יכול להיות עובדי
עבודה-זרה והללו עובדי עבודה-
זרה⁸³, ואם-כן, למה יהיה נגוף למצרים ורפוא
לישראל⁸⁴, מפל-מקום, גם בירידתם מצרימה
היה אצלם הענין דשמות בני ישראל, ענין השם
שקשור עם ה'עצם', שהוא תמיד בשלמות, וזהו
שלא שנו את שם, ראובן ושמעון נחתין,
ראובן ושמעון סלקין, וכפי שמבאר אדמו"ר
הזקן⁸⁵ שאפילו קל שבקלים (היינו שהתורה
קוראת אותו בשם קל שבקלים) מוסר נפשו על
קדשת ה', ולא זו בלבד שבכחו למסור נפשו,
אלא שמוסר נפשו בפעל, שזהו מצד ה'עצם',

81 ד"ה זה היום תרצ"ד (סה"מ קונטרסים ח"ב שיט, א). 82 ויצא כה, יב. זהר ח"א רסו, ריש ע"ב. ריש ע"ב.
תקו"ז תמ"ה (פג, א). 83 ראה זח"ב קע, ב. מכילתא בשלח יד, כה. ילקוט ראובני בשלח שם, כז. 84 ראה ישע"י יט, כב.
זח"ב לו, א. 85 תניא פי"ח-יט.

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 שבקלים" וכמאמר הידוע⁸⁶ שאמר רבנו זקן: א איד ניט ער וויל
- 2 און ניט ער קען זיין א נפֿרד פון אַלקות, יהודי אינו רוצה ואינו
- 3 יכול להיות נפרד מאלוקות. ומצד זה בגלל שהעצם אף פעם לא נפגם
- 4 נעשית העליה ממצרים (ראובן ושמעון סלקין עולים) גם
- 5 בנוגע לכחות הגלויים כו' אף
- 6 שהם בדרגה יותר נמוכה מעצם
- 7 הנשמה [ועל־דרך מה שנתבאר
- 8 לעיל⁸⁷ במאמר דיבור־המתחיל
- 9 'פדה בשלום' שלעתידי־לבא
- 10 יהיה הגלוי של האלוקות גם
- 11 בבחינת מלכות שבמלכות,
- 12 הבחינה הכי תחתונה בספירות
- 13 העליונות, שהוא ענין פח
- 14 הפועל כוחו של הקדוש־ברוך־הוא,
- 15 הבורא ופועל את הבריאה שבנפעל,
- 16 הנברא ויתירה מזה, שצחודור
- 17 (עס וועט דורכנעמען) הכוח
- 18 הפועל, גם את הנפעל עצמו,
- 19 עד שגם היש עצמו שברוך כלל
- 20 מעלים ומסתיר על אלוקות 'כריז
- 21 אין עוד מלבדו⁸⁸], והינו,
- 22 שימשך ויתגלה בגלוי גם ענין
- 23 הראיה ושמיעה דראובן
- 24 ושמעון⁸⁹, כמו שכתוב⁹⁰
- 25 שהשמות הללו ניתנו בעקבות גילוי
- 26 אלוקות ותקרא שמו ראובן גו'
- 27 פי ראה גו', ותקרא שמו
- 28 שמעון פי שמע הוי', כמבאר
- 29 בארקה ב'תורה אור' פרשת
- 30 ויחי⁹¹, שבחינת הראיה ראיית
- 31 אלוקות מתוך התקרבות לאלוקות
- 32 (ענינו של ראובן) היא
- 33 הגורמת המשכת בחינת
- 34 האהבה של האדם לאלוקות,
- 35 ובחינת השמיעה (ענינו של
- 36 שמעון) שביחס לראייה היא מרחוק
- 37 היא הגורמת בחינת יראה,
- 38 ועל־דרך־זה בנוגע ללוי,
- 39 שהוא ענין ההתקשרות
- 40 וההתחברות עם אלוקות, ויהודה

שהוא ענין ההודאה לאלוקות (גם אם אין ראייה ושמיעה והבנה
והשגה) כו'.
(ו) וזהו ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה גו',
דסיפור זה בתורה הוא הודאה⁹² תורה מלשון הוראה לכל בני
ישראל בנוגע לכל הגליות,
שהיו לאורך הדורות מאז יציאת מצרים
ועד לגלות זה האחרון, שאף־על־פי שישנו במשך
הגלות הענין דעבודת פֿרָה,
עבודה קשה בחמר ובלבנים
גו', ולא רק כפי שהענין הוא
בתורה, בחמר דא זה קל־
וחמר, ובלבנים זה דא לבון
הלכתא כו', אלא בחמר ובלבנים
ושעבוד בחמר ובלבנים ממש,
כמו אצל אחינו בני ישראל
שנמצאים במעמד ומצב של
מצרים⁹³, מצר ועקתא, לשון
צרה, בכל הענינים, ובפֿרט
אצל היהודים הסובלים מצרות וקשיים
בנוגע לחנוף הילדים, שזהו
תכן הגזרה כל הבן הילוד
היאורה תשליכוהו⁹⁴, שלעיתים
היא באה כגזירה על חייהם הגשמיים
של הילדים כפי שהיה בגלות מצרים
ולעיתים היא באה בתור גזירה על
חייהם הרוחניים (הכוונה ליהודים
הנמצאים [בשנת תשכ"ו] במדינות
ברית המועצות, 'מאחורי מסך הברז')

הנה אף־על־פי־כן יש בכתם
לעמוד ועומדים בפעל בכל
הנסיונות כו', ובפֿרט מצד
ובלבנים גו', ולא רק כפי שהענין הוא בתורה, בחמר דא קל־וחמר,
דא לבון הלכתא כו', אלא בחמר ובלבנים ממש, כמו אצל אחינו בני ישראל
שנמצאים במעמד ומצב של מצרים⁹³, מצר ועקתא, בכל הענינים, ובפֿרט
בנוגע לחנוף הילדים, שזהו תכן הגזרה כל הבן הילוד תשליכוהו⁹⁴,
הנה אף־על־פי־כן יש בכתם לעמוד ועומדים בפעל בכל הנסיונות כו',

(86) אגרות־קודש אדמו"ר מהור"י צ"ח ד' ע' שפד (נעתק ב"היום יום" כה תמוז). שם ע' תקמו (נעתק ב"היום יום" כא סיון). ועוד. (87) ד"ה פדה בשלום ד"ט כסלו פ"א (סה"מ תשכ"ו ע' סה ואילך). (88) ואתחנן ד, לה. (89) תו"א ש נ, א. (90) ויצא כט, לב ואילך. (91) מה, א ואילך. (92) ראה רד"ק לתהלים יט, ת. ספר השרשים להרד"ק ערך ירה. (93) כ"ק אדמו"ר שליט"א דיבר בקול מאופק וחנוק מבכי (המו"ל). (94) פרשתנו א, כב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

18 ליעקב אבינו לפני היורדה למצרים אָנְכִי אֶעֱלֶךָ גַם עֲלֶיהָ, והדברים
 19 אמורים לגבי כל בני ישראל, כמו שנאמר ביציאת מצרים בְּנַעֲרֵינוּ
 20 וּבְזִקְנֵינוּ גו' בְּכַנְיָנוּ וּבְכַנּוּתֵינוּ
 21 בְּצִאֲנָנוּ וּבְכַקְרָנֵנוּ⁹⁶, לֹא תִשָּׂא
 22 פְּרֹסָה⁹⁷, ובנוסף לכך היציאה היא
 23 גַם בְּיַד רַמָּה⁹⁸, וּבְרִכּוּשׁ
 24 גְּדוֹל⁹⁹, כְּפִי שְׁהִיְתָה הַיְצִיָּאָה
 25 מִמְּצָרִים, וְכֵן יִהְיֶה גַם
 26 בְּגֹאֲלָהּ הָעֲתִידָה, עֲלֶיהָ
 27 נֶאֱמַר¹⁰⁰ כִּימִי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ
 28 מִצְרַיִם אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת,
 29 בְּגֹאֲלָהּ הָאֲמִתִּית וְהַשְּׁלֵמָה
 30 עַל־יְדֵי מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ, בְּקִרְוֹב
 31 מִמֶּשׁ.

11 וְכֵן יִהְיֶה גַם בְּגֹאֲלָהּ הָעֲתִידָה, עֲלֶיהָ נֶאֱמַר¹⁰⁰ כִּימִי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ
 12 נִפְלְאוֹת, בְּגֹאֲלָהּ הָאֲמִתִּית וְהַשְּׁלֵמָה עַל־יְדֵי מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ, בְּקִרְוֹב מִמֶּשׁ.

1 הַנְּתִיבַת כַּח' דְּפִנְיָמִיּוֹת הַתּוֹרָה, שְׁזָהוּ עֲנִינ מוֹצֵא פִי הַוְי',
 2 שְׁעַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁלָל עֲנִינ הַגְּלוֹת בְּנוֹגַע לַתּוֹרָה (פַּנ"ל סְעִיף
 3 ד ש"מוצא פי הו" הכוונה לחלק
 4 האגדה שכתורה ופנימיות התורה שעל
 5 יְדֵי־זֶה גַם לִימֹד נִגְלָה דַתּוֹרָה הוּא
 6 מִתּוֹךְ הַכְרָה בְּנוֹתֵן הַתּוֹרָה), וְהִנֵּנוּ,
 7 הַכּוֹחַ הַזֶּה לַעֲמֹד בְּנִסְיוֹנוֹת נּוֹבַע
 8 מִצֵּד זֶה שְׁאֲבִיו אוּ זְקָנוּ סְבוּ שֶׁל
 9 מִי שֶׁנִּדְרַשׁ לַעֲמֹד בְּנִסְיוֹנוֹת הַלָּלוּ כִּיּוֹם
 10 הָאֵבֶן זִיד אֲנֻנְעָה־אֶלְטָן אֵן
 11 דְּעַר קְלִיאֲמָקַע כּוֹ⁹⁵, נֶאֱחָזוּ
 12 בִּידֵי (הַדְּלַת), הִינֵנוּ שֶׁמְרוּ עַל הַתּוֹרָה
 13 וְהַמְצוּת כְּרֹאֵי וְעַל־יְדֵי־זֶה הִנֵּה
 14 רֵאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן נְחִתִּין, רֵאוּבֵן
 15 וְשִׁמְעוֹן סְלִקִין, ועולים ויוצאים
 16 מִתְּגִלוֹת מְבִילֵי לַהֲפִיעַע בְּמִצַּב הַרוּחָנִי
 17 כְּהַבְטָחָה שֶׁל הַקְּדוּשָׁה־בְּרוּךְ־הוּא

(95) ראה ספר השיחות תרפ"ו ע' 99. וש"נ. (96) בא י, ט. (97) שם, כו. (98) בשלח יד, ח. (99) לך לך טו, יד. (100) מיכה ז, טו.

המשך ביאור למסכת בבא מציעא ליום שלישי עמוד ב

28 הַרְאוּיָהּ לוֹ לְפִי כְבוֹדוֹ, וּמִשָּׂאֵר הַמַּעֲוֹת פּוֹרְעִים אֶת חוּבוֹ. וְתָנָא –
 29 וְשֶׁנֶּה הַתְּנָא מְשׁוּם רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל, וְתָנָא מְשׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא, כֹּל יִשְׂרָאֵל
 30 רְאוּיָן לְאוֹתָהּ אֵיצְמָלָא הַשּׁוּהָ מֵאָה מִנְהָ, וְאִין מוֹכְרִים אוֹתָהּ כַּדִּי
 31 לְפָרוּעַ אֶת חוּבוֹ.
 32 הַגְּמָרָא חוֹרֵת לְדוֹן בְּדַבְרֵי רַב נַחֲמָן, וּמִבְרַרֵת כִּי צֵד הַעֲלֵתָהּ
 33 בְּדַעְתָּהּ לְדַחוּת אֶת קוּשִׁיתוֹ. מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: וְלִמָּא דְּפִלְקִי אֲדַעְתִּין
 34 מְעִיקְרָא – וּלְפִי מַה שֶׁהֲעֵלִינוּ בְּדַעְתֵּינוּ בְּתַחֲלִילָה לְתַרְץ אֶת קוּשִׁית
 35 רַב נַחֲמָן, וְלֹמַר שְׁכוּנַת רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל בְּמִשְׁנֵתֵינוּ הִיא
 36 דְּיָהִיב לִיה מָאִי דְּחָזִי לִיה, וּמְזַבְּנִין מָאִי דְּלֹא חָזִי לִיה – שְׁמוּכְרָ אֶת
 37 הַמִּשְׁכּוֹן וְנוֹתֵן לְלוֹה מִתּוֹכוֹ אֶת הַכֵּלִים הַרְאוּיִים לוֹ לְפִי כְבוֹדוֹ,
 38 וְגוֹבָה אֶת הַשָּׂאֵר, יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת, שְׁלֵמָא לְגַבִּי כִּד וְכִסְתָּ שְׁשִׁנִּי
 39 בְּמִשְׁנָה, חָזִי לִיה דְּכִינֵי בִּינֵי – יִתְכּוֹן שְׂרָאוּיִים לוֹ כִּד וְכִסְתָּ פְּשׁוּטִים
 40 וְזוֹלִים יוֹתֵר מִמָּה שִׁישׁ לוֹ, אֵלָּא מְחַרְיֵשָׁה שְׁשִׁנִּי בְּמִשְׁנָה, לְמָא
 41 חָזִי – לְמַה הִיא רְאוּיָה, כְּלוּמַר, וְכִי יֵשׁ מְחַרְיֵשָׁה שְׁשִׁנִּי רְאוּיָה לוֹ,
 42 וְהִי כֹל מְחַרְיֵשׁוֹת שׁוּוֹת.
 43 מִתְּרַצָּה הַגְּמָרָא: אָמַר רַבָּא כִּד רַבָּה, מְדוּבַר בְּמַחְרִישָׁה דְּכִסְפָּא –
 44 מְחַרְיֵשָׁה הַעֲשׂוּיָה מְכִסְפָּא, כְּלוּמַר, אִין זוּ מְחַרְיֵשָׁה לְחַרִּישֵׁת שְׁדָה,
 45 אֲלֵא כְּלֵי כַעֲזָן מְחַרְיֵשָׁה קִטְנָה שְׁמִתְגַּרְדִּים בּוּ בְּמַרְחָץ, וְאִם הִיא
 46 עֲשׂוּיָה מְכִסְפָּא אֲפֻשָׁר לְמוֹכְרָה וְלִתֵּן לוֹ מְחַרְיֵשָׁה זוּלָּה יוֹתֵר, וְלִגְבוּת
 47 מִהַחֲפָרֵשׁ אֶת הַחוּב.
 48 הַגְּמָרָא מְבַרֵרֵת אֶת עֵיקַר הַחִיּוּב לְסַדֵּר לְבַעַל חוּב. מִקְשָׁה הַגְּמָרָא:
 49 מְתַקְּוָה לָּהּ רַב תָּנָא, מְדוּעַ מְסַדְרִים לְבַעַל חוּב, וְלִמָּא לִיה – יֵאֵמַר
 50 לוֹ הַמְלוּחָה, לֹא עָלִי קְרָמִית – אִין עוֹל פְּרַנְסְתְךָ מוּטֵל עָלִי יוֹתֵר
 51 מֵאִשְׁרַךְ כֹּל יִשְׂרָאֵל, וְאִינִי צָרִיךְ לְהַפְסִיד וְלֹא לְגְבוּת אֶת כֹּל חוּבִי
 52 כַּדִּי שִׁישְׂאָרוֹ לְךָ הַדְּבָרִים הַנִּצְרָכִים לְךָ.
 53 מִתְּרַצָּה הַגְּמָרָא: אָמַר לִיה אֲבִי לְרַב חַגַּא,

1 בּוֹלְהוּ כְּבִירָא לְהוּ – כֹּל הַתְּנָאִים הָאֵלוּ סוֹבְרִים שְׁלָל יִשְׂרָאֵל 'כִּנֵּי
 2 מְלָכִים' הֵן נַחֲשָׁבִים, לְגַבִּי דִּינִים שׁוֹנִים וּנְכֻמוּ שִׁיבּוּאֵר לְהַלְלוֹן, וְכִיּוֹן
 3 שְׁאֵמַר רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל שְׁאֲחָרֵי שְׁלִשִׁים יוֹם מוֹכְרִים אֶת
 4 הַמִּשְׁכּוֹן, בּוֹדָאֵי כּוּוֹנְתוֹ שְׁמוּכְרִים הַכֹּל, וְלִכּוֹן הוֹקְשָׁה לְרַב נַחֲמָן
 5 כִּי צֵד יִתְכּוֹן שְׁהוּא יִסְבוֹר ש'מְסַדְרִים לְבַעַל חוּב.
 6 הַגְּמָרָא מְבַאֲרַת עֵתָה מִנִּין לָנוּ שֶׁהַתְּנָאִים שְׁנַמְנוּ לַעֲיֵל סוֹבְרִים
 7 שִׁכַּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הִם'. אוֹמֵרֵת הַגְּמָרָא: רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן
 8 גַּמְלִיאֵל סוֹבֵר כִּד, דְּתִנֵּן בְּמִשְׁנָה בִּשְׁבַת (קָבֹה) אִין מְטַלְטְלִים בִּשְׁבַת
 9 לֹא אֵת הַלּוּף – מִיּוֹן קִטְנִית, כִּיּוֹן שְׁאִי אֲפֻשָׁר לְבַשְׁלוּ בִּשְׁבַת, וְכִשְׁהוּא
 10 חִי אִינוּ רְאוּיִ לְאִכִּילָה אֶף לְרֹב הַעוֹפּוֹת, וְלֹא אֵת הַתְּרִדָּל – מִיּוֹן
 11 תְּבַלִּין, כִּיּוֹן שְׁאִי אֲפֻשָׁר לְטוּחְנוּ בִּשְׁבַת, וְכִשְׁהוּא שְׁלַם אִינוּ רְאוּיִ
 12 לְמֵאֲכַל. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מְתִיר בְּלוּף לְטַלְטְלוּ, מִכֵּיּוֹן שְׁהוּא
 13 מְאֲכַל לְעוֹרְבִין, וְאֶף שְׁאֵדִם זֶה אִינוּ מְגַדֵּל עוֹרְבִים, מְכַל מְקוּם
 14 יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הִם, וְרְאוּיִ לְהֵם לְגַדֵּל עוֹרְבִים לָנוּ וּלְמַשְׁחָק
 15 בְּדֶרֶךְ בְּנֵי מְלָכִים.
 16 מְמַשְׁכָּה הַגְּמָרָא: וְאֶף רַבִּי שְׁמַעוֹן סוֹבֵר כִּד, דְּתִנֵּן בְּמִשְׁנָה בִּשְׁבַת
 17 (קִיא). בְּכֹלל אִיסוּרֵי רְפוּאָה בִּשְׁבַת, שְׁאֵסוּר לְסוֹךְ שְׁמֵן וְרַד עַל גַּבִּי
 18 הַמְכָּה, כִּיּוֹן שְׁדַמְיוֹ יִקְרִים וְאִין דְּרַךְ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוּ לְלֹא מְכָה, וּמוֹכַח
 19 הַדְּבַר שְׁעוֹשִׂים כִּד לְרְפוּאָה, אֲבַל בְּנֵי מְלָכִים כְּכִיּוֹן שְׁמֵן וְוִיד עַל גַּבִּי
 20 מְכֻוֹתִין כְּשִׁבְתָּ, שְׁכֵּן דְּרַבֵּן לְבוּף גַּם בְּחֹזַל וְאֶף לְלֹא מְכָה, וְלֹא נִיכֵר
 21 שְׁעוֹשִׂים זֹאת עֵתָה לְרְפוּאָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן חוֹלַק וְאוֹמֵר, כֹּל יִשְׂרָאֵל
 22 בְּנֵי מְלָכִים הֵן וְרִשְׁאִים לְסוֹךְ בִּשְׁמֵן וְרַד עַל גַּבִּי הַמְכָּה, כִּיּוֹן שֶׁהִם
 23 רְאוּיִים לְסוֹךְ בּוּ אֶף לְלֹא מְכָה.
 24 מְמַשְׁכָּה הַגְּמָרָא: רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל וְרַבִּי עֲקִיבָא גַם הִם סוֹבְרִים כִּד,
 25 דְּתָנָא בְּבִרְיָתָא, חָזִי שְׁחִיזוּ נּוֹשִׁין בּוּ אֵלָּף זוּו, וְהוּא לְבוּשׁ אֵיצְמָלָא –
 26 גְּלִימָה כֶּת מְאָה מְנָה, שֶׁהִם עֲשָׂרַת אֲלָפִים זוּו, מְשִׁשִׁיּוֹן אוֹתָהּ מְמַנּוּ
 27 וּמוֹכְרִים אוֹתָהּ, וְבֵאוֹתֵם דְּמֵים מְלָבִישִׁים אוֹתוֹ אֵיצְמָלָא זוּלָּה יוֹתֵר